

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre. . . . 6 kor.
 Egyes szám 20 fillér.

Megjelenik minden hó
 1-8ó és 15-1k napján.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
 Városháza, földszint 8. szám.
 Ide kerüljk a kéziratokat.

KIADÓHIVATAL:
 Városi könyvnyomda-vállalat
 Irodája. Ide küldendők az elő-
 fizetési díjak és hirdetések.

== KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY. ==

Főszerkesztő: Dr. K. TÓTH MIHÁLY tanácsnok. ♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS főlevéltáros, tb. tanácsnok.

Kölcsönök felvétele.

Debreczen sz. kir. város már régebben elhatározta egy nagy kölcsön felvételét, amely kölcsönösszegeből egyrészt convertálná mostani függő vagy átmeneti adósságát, másrészt a felveendő összegekből a programjába felvett létesítések költségeit fedezné. Ezen nagykölcsön felvételének azonban nem kedveznek a mostani pénzügyi viszonyok és tanácsos a nagy kölcsön felvételével legalább is addig várni, míg a pénzüpian némi javulás mutatkozik.

Ámde a városnak több betetőzendő és feltétlenül megkezdendő létesítéséhez pénz kell, mivel pedig a házipénztár ezidő szerint nem tudja jövedelméből ezeket végrehajtani, a városi Tanácsnak és a közgyűlésnek feltétlenül gondoskodni kell valamely további kisebb tartamu kölcsön megszerzéséről. A törvényhatósági bizottsági közgyűlés ennek folytán elfogadta Márk Endre udvari tanácsos, bizottsági tag azon indítványát, hogy a Debreczeni Hitelbank által kedvezőnek látszó feltételek mellett megajánlt kölcsönét fogadja el és tegye ugyanezt a Debreczeni Első Takarékpénztár ajánlatával is, ha hasonló feltételek mellett adja a pénzt.

Szívesen elismerjük, mert el is kell ismernünk Márk Endre udvari tanácsos, bizottsági tag mondásának igazságát, hogy pénzre szükségünk van. Belátta ezt a törvényhatósági közgyűlés már akkor, midőn megbizta és felkérte a város polgármesterét, hogy szerezzen be ajánlatokat és azokról adjon előterjesztést. Ezen megbízatásnak a polgármester ur tudtunkkal igyekezett is eleget tenni, szerzett és kapott is ajánlatokat, de azokat még véleményes jelentésével nem volt módjában előterjeszteni és így a legkedvezőbb feltételű kölcsön felvételére a törvényhatósági bizottsági közgyűlést felhívni. De nézetünk szerint nem is olyan égető szükséges, például az egyetemi kórház részére szükségessé váló három millió korona kölcsönösszeg megszerzése most azonnal, mert egyrészt az a kórház még ma nem épül és mikorára annak alapvetése megkezdődik, annak építési költségeit a felvételre úgy sem soká várható nagykölcsön terhére is irhatjuk.

Vagyis egyáltalában nem vagyunk barátjai az öletszerűen felveendő rövidebb lejáratu, függő kölcsönök felvételének. Drága pénzek ezek Tekintetes

Törvényhatósági bizottsági tag urak még akkor is, ha egy szempillantásra kedvezőknek látszanak is. Mert szemmel láthatjuk, hogy egyes pénzintézetek rövid napok alatt, talán a verseny nyomása alatt a mai napról a másikkra csak egy három milliós kölcsönrel is 30, sőt 60 ezrekkel olcsóbb ajánlatot tesznek és bizony-bizony, ha a Tekintetes Törvényhatósági Bizottság nem egészen alapos információ után szavazza meg, nagy hirtelen az ilyen kölcsönöket, igen drága uton szerzi meg azokat. Amiből ismét az következik, hogy ez alkalommal is jobb volt volna elfogadni a Tanácsi javaslatot, vagy bevárni a polgármester urnak bizonyára mindenről felvilágosító előterjesztését a kölcsönök ügyében és ez esetben nem következett volna be az, hogy a Debreczeni Hitelbank csak akkor módosította a kölcsönre vonatkozó ajánlatát elfogadhatóbbra, mikor a Debreczeni Első Takarékpénztár, ez a modern szellemben vezetett vasalapu pénzintézet nála sokkal kedvezőbb ajánlatot nyújtott be. Freund Jenő dr. bizottsági tagnak azon megjegyzése, hogy az utóbbi pénzintézet ajánlata komolyan nem tárgyalható, mert az csak a Verzár Kálmán vezérigazgató kézigyével van benyújtva, komolyan nem is reflektálhatunk, mert hiszen azt tudja a közgyűlés, a Tanács és polgármester és mi is tollforgatók, hogy a három milliós kölcsönre tett ajánlatot Verzár Kálmán — Zádor Lajos mint másik igazgató közbejöttével szóbelileg tette meg, nem mint magán ember, hanem mint a takarékpénztár vezérigazgatója; ami pedig a bkgy. eltek felolvasva lett, az csak levélbeli értesítés a pontokra, de már akkor, midőn ismét módosult a helyzet. Ajánlata pedig annyival inkább figyelembe vehető, mert éppen a Verzár Kálmán munkája és ajánlata eredményezte a Debreczeni Hitelbank előbbi ajánlatának nagy összeggel és kedvezményrel való mérséklését.

A függő és rövid lejáratu kölcsönvételeknek gyors szaporításáról óvakodnunk kell a nagy és háztartásunkat végre valahára véglegesen rendező nagy, 60—70 milliós kölcsön felvételéig, mert könnyen megeshetik, hogy a rohamosan kívánt létesítések megvalósítása azt fogja eredményezni, hogy sokkal nehezebb feltételek mellett jutunk a nagy kölcsönhöz.

Legyünk tehát óvatosak a kölcsönszerzés terén és ne hallgassunk meg minden ügynököt, mielőtt a helyzettel számolnánk. Mert ebből csak a város káro-

sodik beláthatlan időre. De nincs is szüksége Debreczen szab. kir. városnak arra, hogy ügynöki ajánlatokra reflektáljon, hiszen jobbról-balról kinánják neki a pénzt nemcsak belföldi tőkeeros, hanem hírneves külföldi pénzintézetek is. Válogathat közülök tetszése szerint, helyes tehát egyedül az, ha a Törvényhatósági Bizottsági Közigyűlés bevárná az általa megbízott Polgármesternek előterjesztését és csak ennek meghallgatása és mérlegelése után hozza meg a kölcsönök felvételére vonatkozó határozatát.

Nem szeretünk Kasszandrák lenni, de óvakodnunk kell a jövőben a függő kölcsönök felvételének már is szapora munkájától, mert legyen Debreczen bármilyen gazdag, örüljünk bár haladásának, arra is kell vigyáznunk, hogy a növekedő terhek ne okozzanak később pénzügyi zavarokat, nehogy az utódok keserüljék meg a rohamos haladás szomorú következményeit.

J város zárszámadása.

Kondor Kálmán, a város főszámvevő helyettese összeállította és a tanács elé terjesztette a város múlt évi zárszámadását, mely részletesen feltünteti a múlt év bevételeit és kiadásait.

Az előterjesztés adatai a következők:

Tekintetes Tanács!

A városi házipénztár és a házipénztár kezelése alatt lévő alapítványi pénztáraknak 1912. évről összeállított zárszámadását s ezeknek alapján a külön kezelés alatt álló vállalatokra figyelemmel elkészített vagyonmérleget, a szükséges mellékletekkel kiegészítve, további szabályszerű intézkedése végett tisztelettel bejelentem.

A házipénztárnál 3.716,693 kor. 88 fillér rendes bevétellel szemben a rendes kiadás 3.766,687 kor. 58 fillér. Vagyis kiadási többlet 49.993 korona 70 fillér volt.

A rendkívüli bevétel volt 14.943,569 kor. 52 fillér. A rendkívüli kiadás ezzel szemben 14.189,819 kor. 74 fillér. Így a rendkívüli bevételi többlet 753,749 kor. 78 fillér.

Az átmeneti 76,212 kor. 20 fillér bevétellel szemben az átmeneti kiadás 768,340 kor. 03 fillér, tehát a kiadási többlet 692,127 kor. 83 fillér.

Ha a fenti számadatoknál mutatkozó 753,749 korona 78 fillér bevételi többletből levonjuk a rendes és átmeneti kiadási többletet 742,121 kor. 53 fillért, kapjuk a végösszesítésnél mutatkozó 11,628 kor. 25 fillér pénztári maradványt.

Ha az 1912. évi költségvetésben előirányzott összegeket a tényleg befolyt és kiadott összegekkel hasonlítjuk össze, a végeredmény, vagyis a pénztári maradvány egy és ugyanaz lesz és pedig:

1. Rendes bevétel volt előirányozva 3.791,880

korona 69 fillér. Tényleg befolyt 3.716,693 kor. 88 fillér. Vagyis kevesblet 75,186 kor. 81 fillér

2. Rendkívüli kiadás volt előirányozva 453,700 korona. Tényleg befolyt 14.943,569 kor. 52 fillér. Vagyis több 14.489,869 kor. 52 fillér.

3. Átmeneti kiadás nem volt előirányozva. Tényleg befolyt 76,212 kor. 20 fillér. Vagyis több 76,212 kor. 20 fillér.

Tehát előirányozva volt összesen 4.245,580 kor. 69 fillér. Tényleg befolyt 18.736,475 kor. 60 fillér. Vagyis több 14.566,081 kor. 72 fillér.

Ezen összegből levonásba hozatik a rendes bevételnél mutatkozó 75,186 kor. 81 fillér kevesblet, tehát a bevételi többlet lesz 14.490,894 korona 91 fillér.

1. Rendes kiadás előirányozva 3.667,752 kor. 23 fillér. Tényleg kiadott 3.766,687 kor. 58 fillér. Vagyis több 98,935 kor. 35 fillér.

2. Rendkívüli kiadás előirányozva volt 577,828 kor. 46 fill. Tényleg kiadott 14.189,819 kor. 74 fill. Vagyis több 13.611,991 kor. 28 fill.

3. Átmeneti kiadás nem volt előirányozva. Tényleg kiadott 768,340 kor. 03 fill. Vagyis több 768,340 kor. 03 fillér.

Tehát összesen előirányoztatott 4.245,580 kor. 69 fillér. Tényleg kiadott 18.724,847 kor. 35 fillér. Vagyis több 14.479,276 kor. 66 fillér.

Több bevétel 14.499,894 kor. 91 fillér.

Több kiadás 14.479,266 kor. 66 fillér.

Különbözet, mint pénztári maradvány tehát 11,628 korona 25 fillér.

Debreczen, 1913 május hó 24.

Kondor Kálmán,
főszámvevő helyettes.

H. főszámvevő e jelentését és a zárszámadást, ugyszintén a vagyonmérleget a felügyelő bizottság fogja átvizsgálni, azután pedig a tanács ki nyomatja és megküldi a törvényhatóság tagjainak, hogy a szakbizottságok letárgyalása után a közgyűlés elé terjeszthesse.

J debreczeni egyetem ügye.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a debreczeni egyetem ügyében a következő leíratot küldte a városához:

44,384—1913.

Debreczen sz. kir. város Tanácsának.

Az A) alatt esatoltan megküldöm a tek. Tanácsnak azon megállapodások tervezetét, melyeket a tisztántuli református egyházkerület a debreczeni tudományegyetem református hittudományi karát illetőleg kitalásba vettem és melyeknek a debreczeni tudományegyetem szervezeti szabályzatában való felvételére, legfeljebb helyen előterjesztést tenni szándékozom.

C) alatt csatoltan megküldöm a tek. Tanácsnak 12,765—1913. számú leiratom másolatát, amelyet ez ügyben a tisztántali református egyházkerület püspökéhez intéztem.

B) alatt idemellékeltan megküldöm a tek. Tanácsnak a *debreczeni tudományegyetem fokozatos megnyitására* és a *tervezett építkezésekről* szóló programmot.

Ennek kapcsán közlöm a tek. Tanácsal, hogy az 1911 július 9-én 17,419—509. bkgy. sz. alatt közgyűlési határozatának b) pontjában kifejezett kívánalomnak megfelelően az *egyetem aulájának és központi hivatalának elhelyezése tárgyában azon megoldás mellett döntöttem, melynek értelmében az egyetem minden karval és hivatalaival a debreczeni Nagyerdőn helyeztetik el.* A város belsejében, a Nagytemplom közelében tervezett építkezés végleg *elejtetnek* tekintendő.

A debreczeni tudományegyetem alapkövetelét még a folyó évben tervezem.

A) alatt idemellékelt programmot illetőleg megjegyzem, hogy e program maximumát jelenti annak, amit a rendelkezésre álló anyagi erők tekintetbe vételével, a debreczeni tudományegyetem mielőbbi fölépülése és minél korábbi időpontokban való fokozatos megnyitása szempontjából kivihetőnek tartok. Készséggel kijelentem azonban, hogy amennyiben az e program alapján készült költségvetési tervvel szemben megtakarítások volnának eszközölhetők, avagy a debreczeni tudományegyetem alapjába befolyó állami és városi összegek alapszabályszerű kezeléséről több pénz állana rendelkezésre, ehhez mérten azon leszek, hogy a *beruházások sürgetőbb kivitelét és az egész egyetemi tevékenység mielőbbi megnyitását biztosíthatssam.*

A debreczeni tudományegyetem építkezésének mielőbbi megkezdése, illetve folytatása a tudományegyetem mielőbbi fokozatos megnyitása érdekében fontos volna, hogy a 101,484—1912., illetve 98,493—1912. számú leiratainkban kifejezett azon óhajom, miszerint a tek. Tanács *szállítsa be az állampénztárbá, a 174,959—911. bkgy. határozatával a debreczeni tudományegyetemre felajánlott 5 millió korona összeget, mielőbb megvalósulna.*

Megjegyzem, hogy az 5 millió korona beszállítására vonatkozó fölhívásomat éppenséggel nem az 1912. 36. t.-c. 3. §-a alapján intéztem a tek. Tanácshoz. Az idézett törvény ugyanis helyes értelmezés alapján csak arról rendelkezik, hogy az új egyetemek céljaira felajánlott összegek alapszabályszerűen kezelendők, de nem tartalmaz rendelkezést arról, hogy a városok által felajánlott összegek mely időpontban szállítandók be az állampénztárbá.

A 3. szakasznak oly magyarázata, mely szerint a városok által felajánlott összegek csakis a 2. §-ban érintett időpont után fizetendők be az állampénztárbá és mely részben Debreczen sz. kir. város tanácsának 1912. évi november 15-én 14,142., 14,390., 21,413.—1912. szám alatt kelt felterjesztésében (5.

pont 4. bekezdés) is kifejezésre jut, téves értelmezésen alapul.

A tévedés onnét ered, hogy az eredeti törvényjavaslattal szövegén a képviselőház pénzügyi bizottsága, Debreczen érdekében, a 2. §-ban bizonyos módosításokat eszközölt, az 1913. évi 36. t.-c. szövegének összehasonlítása az eredeti törvényjavaslattal szövegével, világosan bizonyítja, hogy e törvényjavaslattal egyáltalán nem volt szándéka, hogy a városok hozzájárulásának időpontját illetőleg intézkedjék. Az eredeti törvényjavaslattal, valamint a végleges törvény szövegezésében érintett időpont sem az állami költségvetésben előirányzott két millióra, sem a városi hozzájárulásokra, sem egyéb adományozandó összegekre nem vonatkozott, hanem a pozsonyi állami kórháznak az 1912. évi költségvetésben előirányzott összegben mint átalányösszegre, mely természetesen csak akkor volt az egyetemi alapba átutalható, amikor a kórházat a belügyminiszteri tárcából saját tárcámba átvethetem.

A városok hozzájárulásának befizetési időpontját illetőleg természetesen fel kellett tennem, hogy az összegek azzal a szándékkal ajánlottak fel, hogy azok csak akkor adatként, illetőleg fizetettnek be, amikor az új egyetemek létesítésének feltétele bekövetkezik, vagyis: mikor az új egyetemekről szóló törvény életbe lép. Nem kételkedem, hogy a tek. Tanács ugyanazon szándék által vezetettve, mely a debreczeni egyetem létesítésére szolgáló jelentékeny anyagi hozzájárulás felajánlásában jutott kifejezésre, készséggel fog közreműködni a debreczeni egyetem mielőbbi megvalósításán; ennek a célnak egyik eszköze, ha a felajánlott összeg mielőbb az egyetemi alapba helyeztetik, úgy, hogy ennek kamatai is az egyetem céljaira fordíthatók legyenek. *Tekintettel azonban a nehéz pénzügyi viszonyokra és nem óhajván azt, hogy a tek. Tanács a felajánlott összeg költsön útján való beszerzésével most túl magas kamatterheket vállaljon magára, nem volna észrevelem az ellen, ha a tek. Tanács a felajánlott öt millió korona tőkének befizetését nem fogadatosítja, hanem e tőke 4 százalékos kamatát a leiratom keltőlől számítva, félvénként az állampénztárbá befizeti, magát az öt millió koronát pedig legkésőbb 1916 január 1-én beszállítja.*

Az a nagy lelkesedés, mellyel Debreczen városa régtől fogva a tudományegyetem ügyét felkarolta és az a valóban példászerű áldozatkészség, mely Debreczen városát előbb a nagyerdői területnek és az 5 millió koronának, utjabban pedig a klinikai kórházak számára több mint három millió koronának felajánlására bírta, *azt a reményt kelti bennem, hogy a tek. Tanács az öt millió korona hozzájárulás befizetése tárgyában fentebb részlevezett javaslatomat magáéná teendő és így annak elfogadásával a debreczeni tudományegyetem mielőbbi felépüléséhez és minél korábbi időpontokban való fokozatos megnyitásához hathatósan hozzá fog járulni.*

Egyidejűleg értesitem a tek. Tanácsot, hogy

1912 november 15-én 14,142—14,390., 241., 23—912. szám alatti felterjesztésének 1., 2., 3. és 4. pontjában közölteket tudomásul vettem és utasítottam a debreczeni egyetemi kilínkai körház-telep építésével megbízott *Korb Flóris* műépítést, hogy a vízvezeték, a csatornázás és a vasúti vágány kihelyezésére vonatkozó munkálatoknak befejezéséről tegyen jelentést. Vonatközással az idézett felterjesztés utolsó bekezdésében foglalt és 55,157—1912. számú leiratomra hivatkozó kívánságomra, mely kapcsolatban áll az 522., 22,514—1912. bkgy. határozatával, értesítem a tek. Tanácsot, hogy a különböző vagyon-elemeknek az állam tulajdonába való bocsájtásával kapcsolatosan csak azon korlátozást tartom beveendőnek, hogy *e különböző vagyonelemek addig maradnak a kincstár tulajdonában, amíg azok a debreczeni tudományegyetem és a vele kapcsolatos intézmények céljaira szolgálnak.*

Budapest, 1913 május 20-án.

Jankovich, s. k.

A) melléklet. A debreczeni tudományegyetem ref. hittudományi kara.

1. A debreczeni m. kir. tudományegyetemen egy, még pedig *református hittudományi kar* tartatik fenn, mely az 1914—15. tanév kezdetével megnyílik.

2. A református hittudományi karon tanárokul akár meghívás, akár szabályszerű jelölés alapján csak *református vallású és lelkesi minősítésű egyének alkalmazhatók.* A meghívandók a meghívást elfogadó nyilatkozatukhoz, a pályázók pedig pályázati kérvényükhöz a tiszántuli református egyházkerület és a debreczeni ref. egyház részéről alakított bizottság olyan nyilatkozatát kötelesek mellékelni, melynek értelmében az egyházi szempontból hittudományi tanszék betöltésére alkalmasak és méltók. Ugyanily módon történik a ref. hittudományi karon az esetleg szervezendő egyházjogi vagy bölcsészeti tanszék betöltése: e tanároktól azonban nem kívánatik meg feltétlenül a lelkesi minősítés, hanem a megfelelő, jog- és államtudományi, illetve bölcsészeti-kari végzettség.

Az e pontban érintett bizottság tagjai: az egyházkerület főgondnoka, a püspök és a debreczeni ref. egyházkerület hivatalban idősebb lelkesi vagy világi elnöke. E bizottság elnöke az egyházkerület elnökéégének hivatalára nézve idősebb tagja.

3. A *református hittudományi kar tanárait* az 1912. XXXVI. t.-c. 6. §-ának 1. és 2. bekezdése értelmében a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére *Öfelsége, a király nevezi ki.* A vallás- és közoktatásügyi miniszter ezen legfelsőbb helyen való előterjesztéseit a 2. pontban érintett bizottság meghallgatásával teszi meg és legalázatosabb előterjesztéséhez a bizottság véleményes jelentését mellékei.

4. A *hittudományi karon egyelőre két tanszék szerveztetik.* Ezek volnának: a) ujszövetségi írásmagyarázat és ujszövetségi teologia, b) ószövetségi

írásmagyarázat és ószövetségi teologia, c) egyház-történelem, d) dogmatika, symbolika, e) vallás-bölcsészeti és vallástörténet, f) szónoklat és liturgiák, g) lelkipásztorokodástan és az egyház beléletének ismeretése.

5. A hittudományi kar tanárainak fizetéséhez a tiszántuli református egyházkerület mint a debreczeni ref. főiskola főhatósága évi 70,000 kor. átalány-összegeggel hozzájárul, aminek fejében a *hittudományi kar tanárainak összes javadalmazása az államkincstárt fogja terhelni.* A tiszántuli református egyházkerület ezen hozzájárulásáról külön alapítványi levelet terjeszt fel.

6. Amennyiben a tiszántuli egyházkerület a hittudományi karon további tanszékke szervezését kívánja, feltéve, hogy e tanszékke javadalmazásához a megfelelő összeget (az egyetemi tanári illetményeknek a létesítés idejében legalacsonyabb és legmagasabb foka közti évi átlagot) alapítvány gyanánt felajánlja, a *vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak a theologiai tanszékke szaporítása ellen nem lesz észrevétele.* Az egyházkerület ez esetben is csak az alapítványi összeg, illetve az ennek megfelelő évi átalány szolgáltatására lesz kötelezve, a tanárok javadalmazását pedig az államkincstár viseli.

7. A debreczeni református egyházkerület által felajánlott alapítvány a hittudományi karon szervezendő sémi-philologiai, bölcsészeti vagy protestáns egyházjogi tanszék felállítására lesz fordítandó. A debreczeni református egyházkerület ezen alapítványáról külön alapítványi levelet terjeszt fel.

8. A *tiszántuli református egyházkerület a lelkesi minősítést, lelkésszé képesítést teljesen önmagának tartja fenn.*

B) melléklet a debreczeni egyetem fokozatos megnyitása és fejlesztéséről.

1. A debreczeni m. kir. tudományegyetemen egy, még pedig *református hittudományi kar tartatik fenn, mely az 1914—1915. tanév kezdetével megnyílik.* Az összes személyi kiadásokat az időponttól fogva az állam viseli. A nagerdön tervezett központi épület felépüléseig a debreczeni ref. főiskola díjtalanul rendelkezésre bocsátja a szükséges helyiségeket, a dologi kiadásokról pedig az egyházkerület és a debreczeni református főiskola pénztára gondoskodik. A kar megnyitási időpontjától számítva válik esedékessé az egyházkerület által felajánlott évi 70,000 korona hozzájárulási összeg.

2. A *jog- és államtudományi kar első évfolyama megnyílik az 1914—15. tanévvel, a második 15—16, a harmadik 16—17, a negyedik 1917—18. évvel.* Amint az egyetem jog- és államtudományi karának egyes évfolyamai megnyílnak, ugyanazon módon megszűnnek a debreczeni református jogakadémia megfelelő évfolyamai. A *személyi kiadások* minden megnyíló évfolyam tanári állásait illetőleg az *államtól terhelik.* A szükséges helyiségeket a nagerdön ter-

vezett központi épület felépülései a debreczeni református főiskola bocsátja rendelkezésre, a dologi kiadásokról pedig az egyházkerület és a debreceni főiskola pénztára gondoskodik. *A jog- és államtudományi kar ezek szerint 1917. őszén teljesen megnyílik és ugyanakkor kezd meg a szigorlattartást is.*

3. *A bölcsészet, nyelv- és történettudományi kar első évfolyama megnyílik 1914—15. tanévvel. A további fejlesztésre és a különböző kiadások fedezésére ugyanazon irányelvek alkalmaztatnak, mint a jog- és államtudományi karra vonatkozólag.*

4. A Debreczen városa által építendő klinikai kórházi telep, valamint az ezzel egyidejűleg az állam által építendő klinikai, ugyszintén három elméleti orvostudományi intézetnek: kórbonctan, kórtan, törvényszéki orvostan, bakteriológia, közegészség-tan, gyógyszer-tan a gyógyszerintézetekkel együtt, elkészülése után *minden valószínűség szerint tehát az 1916—17. tanév őszén megnyílik egyszerre az orvostudományi karnak harmadik és negyedik évfolyama, amely rögtön megnyitása után szigorlatokat is tart.* A Debreczen városával létesített megállapodások értelmében az elfogadott program szerint a város a klinikai kórházakat építi fel, a többi beruházás, valamint természetesen az egész üzemben tartás az államtörheli.

5. *Az 1917—18. tanévig elkészül a központi épület és lehetőség szerint ugyanazon időpontig, vagy a következő években a könyvtár és aula.*

6. A rendelkezésre álló pénzügyi fedezet arányában a következő években megindul a természettudományi, matematikai kar és az orvostudományi kar első két évfolyama számára szükséges intézetek építkezése. *Ez építkezések befejezése után megnyílik majd a természettudományi, matematikai kar és az orvostudományi kar első és második évfolyama.*

7. Az 1912-ig terjedő időszakban a beruházások és az üzemben tartási költségek fedezésére rendelkezésre államak a Debreczen város által felajánlott összegek, valamint 1912: XXXVI. t. c. 3. §-a első bekezdése értelmében az új egyetemek felállításával és az első 10 évben való fentartásával járó költségek fedezésére előirányozandó összegek fele. Ugyszintén ez összegeknek az idézett t. c. — §. 2. bekezdése értelmében való alapszerű kezeléséből eredő kamatok.

Az egyetemi templom.

A kultuszminiszter a püspökhöz.

A kultuszminiszter ezenkívül Baltazár Dezső dr. püspökhöz is intézett terjedelmesebb leiratot, amelyben a fentebb közöltekről értesíti. Örömmel és köszönettel veszi tudomásul a miniszter a református egyházkerület által tett adományokat az egyetem céljaira s *beleegyezik abba, hogy a debreczeni református egyház által az egyetemi telepen építendő új református templom „egyetemi templom”-nak neveztesse.*

Kijelenti a miniszter, hogy hajlandó lesz öfelsé-

gének oly előterjesztést tenni, hogy a debreczeni református *theologiai akadémiának azon tanárai, akik a debreczeni tudományegyetem református hittudományi karhoz kinevezetelni fognak, nyugdíj és korpóllék szempontjából a theologiai akadémián töltött szolgálati évek mellányos beszámíltásban részesüljenek.*

Végül arra kéri a miniszter Baltazár dr. püspököt, hasson oda, hogy a tisztántuli református egyházkerület legközelebbi közgyűlésén a miniszter intenciói elfogadassanak s erre vonatkozóan várja annak idején a jelentést.

Döntés a színház ügyében.

A Nagyméltóságú Magyar Királyi Belügyminiszter ur a debreczeni színház ügyében a következő leiratot küldte a sz. kir. város közönségének:

Magyar Királyi Belügyminiszter.

79,297—1913. III/c. szám.

A szab. kir. város közönségének

Debreczen.

Törvényhatósági bizottságának 1913. évi április hó 9-én és folytatva 10-én tartott közgyűlésében 88. szám alatt a városi színház bérbeadása tárgyában hozott határozatát Bacsó Dezső törvényhatósági bizottsági tag és társainak felelőbeesé folytán, de a határozatban elvállalt anyagi kötelezettségeknél fogva az 1886. XXI. t. c. 5-ik szakasz d) pontja alapján hivatalból is felülvizsgálván, a vallás- és közoktatásügyi miniszter ural egyetértően a következőkről értesitem a város közönségét:

A város közönsége határozatának azt a részét, amellyel kimondotta, hogy a városi színházat pályázat mellőzésével adja bérbé, jóváhagyom. — Megjegyzem azonban, hogy az Országos Színészegyesületi kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályaihoz képest a debreczeni szintársulati tagoknak is az Országos Színészegyesület kötelekeben kell állaniok, valamint a szintársulat működéséhez a helyhatósági engedélyen kívül a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur által kiállítandó szini engedélyt is meg kell szerezni

Teljes mértékben méltányolni kívánom a város közönségének a kulturális igények kielégítésére irányuló törekvéseit. Ehez képest a város közönsége határozatában kifejezést jutott az elhatározást, hogy a színház átalakítások és esetleg új nyári szinkör létesítésék, a feltétlen szükségesség és takarékoság korlátai között elvben és általánosságban szintén jóváhagyom.

A város közönsége határozatának azt a részét azonban, amellyel a színház átalakítását már most elrendelte és amellyel a bérbe vevő szinzingatógató kívánóságához kötötten, egy nyári szinkör felépítését iránt kötelezettséget vállalt, *jóváhagyhatónak nem találtam.*

Eltekintve ugyanis attól, hogy a város közönsége az építkezési tervekét és költségvetést még meg nem állapította s így az építkezési költségek csak hozzávetőlegesen voltak előirányozhatók, a város közönsége szükségessé építési költségekre ez idő szerint *jedezet kimutatni nem képes.*

A 9 és fél milliós folyószámla kölcsön azokra a célokra, illetőleg beruházásokra, amelyek annak felvételét a város közönsége felterjesztése szerint elodázhatatlanul szükségessé tették, *teljes mértékben le van kötve*, már pedig ahhoz hozzá nem járulhatok, hogy a város közönsége által említett folyószámla-kölcsön felvételének alapjául megjelölt fontos beruházások, mint elsőbrendű szükségletek, különösen a jelenlegi kedvezőtlen pénzvviszonyok között, háttérbe szorítottassanak.

Végül rámutatok arra a helytelen eljárásra, hogy a város közönsége a határozatban kimondotta a *birukon kívüli felebezhetőséget* s ennek alapján a város tanácsa, amint azt felterjesztésében bejelentette, a határozat azonnali végrehajtására magát feljogosítottan tekintette.

Az 1911. XX. t. c. 8. §-a csupán a felebbvitelnek a határozatok végrehajthatóságára gyakorolt hatásáról intézkedvén, a törvénynek azok a rendelkezései, amelyek egyes határozatoknak végrehajtását felsőbb jóváhagyástól teszik függővé, például 1886. XXI. t. c. 5. §-a változatlanul érvényben maradtak s az ily határozatokra néve a hatóság a végrehajthatóságot az 1901. XX. t. c. 8. §-ának b) pontja alapján ki nem mondhatja.

Elvárom tehát, hogy a város közönsége jövőre ilyen helytelen eljárástól az ezzel járó felelősség terhe alatt tartózkodjék.

Az iratokat visszaküldöm.

Budapest, 1913 május 20.

Lukács.

A döntés folytán most az ügy újból a közgyűlés elé kerül, amelynek módjában lesz foglalkozni még egyszer a kérdéssel, amikor a tervekét és költségvetést is bejuttatják.

Közgyűlés.

(1913 május 23—24.)

Városunk törvényhatósági bizottsága népes közgyűlést tartott május hó 23. és 24-én Domahidy Elemér főispán elnöklésével. A tárgysorozatba 37 pont volt fölvéve, ezek közül nevezetesebbek a központi rendőrség épület tervei és költségvetésére felmerült észrevételek tárgyában leérkezett belügyminiszteri leirat; a rendőrség részére adott államségély, kapcsolatban a rendőrség szervezeti szabályzatával, a Debreczeni Hitelbank által felajánlott 3 milliós kölcsön ügye; a Cokonai-szobor körül levő tér rendezése, a szintársulat segélyezése stb. A közgyűlési tagok nagy számban jelentek meg, az egyes tárgyak felett széles medrű vita folyt, különösen az

első napon, úgy, hogy a második napra is maradt több ügy.

Domahidy Elemér főispán a közgyűlést 3 órakor megnyitván, üdvözölte a megjelenteket és megnyitotta a közgyűlést, mely a következő ügyeket tárgyalta le:

1. Polgármesteri jelentés március és április hóról. 149/9227—1913. bkgy.

Közegészségügy.

A közegészségügyi viszonyok március hónapban a február havihoz képest kedvezőtlenebbek voltak.

Több volt a halálozás száma és megsaporodtak a betegségi esetek is. A légző szervek hurutos bántalmi mellett a ragályos betegségek közül különösen a kanyaró és vörheny mutatkoztak nagyobb számban.

Előfordult vörheny 47, kanyaró 565, szamarhurut 12, bárányhimlő 5, roncsló toroklob 8, járványos fültömírgyömb 7, trachoma 1 esetben. A vörheny közép súlyos, a kanyaró enyhe lefolyású volt. A szükséges óvó intézkedések mindenütt megtették.

Kanyaró miatt iskola három esetben záratott be. A piacot és élelmiszereket megfelelően vizsgálták.

A közegészségügyi állapot április hóban az előző havihoz képest még kedvezőtlenebb volt. Több volt a megbetegedés és több a halálest. A rendkívül változó időjárás a lélegző és emésztő szervek hurutos bántalmait szaporította. De különösen emelkedett a heveny fertőző betegségek száma. A kanyaró járványosan uralkodott. Előfordult kanyaró 623, vörheny 42, szamarhurut 19, hasi hagymáz 3, bárányhimlő 2, roncsló toroklob 16, járványos fültömírgyömb 19, gyermekági láz 2, trachoma 8 esetben. Halállal végződött 20 kanyaró, 5 vörheny, 2 roncsló toroklob és 1 szamarhurut. Legtöbb ragályos eset a kertészekben, telepeken és a város szegényebb néposztálya által lakott részekben fordult elő.

Népesedés.

A folyó évi március és április hónapban született a város belső és külső területén 598 gyermek, meghalt 405 gyermek, házasságra lépett 120 pár.

A közkórház betegforgalma:

Márciusra átjött	322	beteg
Két hó alatt felvétel	775	„
Elbocsátott	757	„
Meghalt	48	„
Április hó végén ápolás alatt maradt	292	„

A kerületi tisztíró orvosok által 274 és 384 fennjáró beteg cseléd és szegény kezeltetett.

A mentő-egyesületet a hatóság 42, magánosok 49 esetben vették igénybe.

Rendészet.

Letartóztatott a rendőrség által:	
Szándékos emberölés kísérletéért	1 egyén
Erőszakos nemi közöszülésért . . .	1 „
Rablásért	3 „
Hatóság elleni erőszakért	1 „
Lopásért	7 „
Rendőri kihágásért	456 „
Összesen	469 egyén
A kir. ügyészségnek átadott	13 „
Rendőrileg elintézve	456 „
Összesen	469 egyén
Rendőrileg eltoloncoltatott . . .	68 egyén
A városon át eltoloncoltatott . .	158 „
Összesen	294 egyén.

Iparügy.

A rendőrfőkapitányság, mint I. fokú iparhatóság által különböző iparágak önálló gyakorolhatására a két hó alatt 98 egyén kapott iparigazolványt vagy ipari engedélyt. Befolyt 950 korona ipariszkolai célra. Munkakönyv kiadott 102 darab.

Katonai ügy.

A katonai létszám volt: cs. és kir. közös hadseregbeli 2293 ember és 690 ló, m. kir. honvédség 1705 ember és 278 ló, összesen 3998 ember és 968 ló.

Mint átkelő beszállásoltatott 4 tábornok, 23 törzstiszt, 33 főtiszt és 4 családtag.

Beszállásolva volt az új lovassági barakkokba 100 ló és 25 ember a cs. és kir. 7-ik huszárezredtől, a Salétrom-laktanyában 25 ember és 25 ló a m. kir. 2. honvédszáz ezredtől; az új gyalogsági barakkokban 700 ember a 39-ik gyalogezredtől, a régi csapatkórházban 380 ember az utóbitól, a régi barakkokban 700 ember a m. kir. 3-ik honvédszáz gyalogezredtől.

A fősorozás március 31, április 1., 2., 3. és 4. napján tartott meg, besoroztatott 340 újonc.

Adóügy.

Befiztetett a két hónap alatt állami adó és kamat fejében	120,792-40 K
Országos betegápolási pótdadó	5,326-83 K
Hadmentességi díj	3,331-02 K
Fegyveradó	108— K
Házalási adó	6— K
Idegen adó és illeték	1,453-75 K
Orsz. gazd. munkás és cselédségjár.	264— K
Kereskedelmi és iparkamarai illeték	9,896— K
Nyírvizszabályozási járulékok	1,448-17 K
Utadó	8,889-77 K
Ebadó	428— K
Egyházi adó	6,292-18 K
Végrehajtási költség	3,042-95 K
2% ipariszkolai adó	1,701-86 K

2% tüzi váltáság	1,701-86 K
3½%-os alamizsna váltáság	2,978-25 K
42½%-os. községi pótdadó	36,165-46 K

Középitkezés és erdészet.

Középitkezésre vonatkozólag megemlítem, hogy a vízvezeték művek a forgalomnak átadása végett megindították, a víznyomó gépek s a víztorony is vízzel teljemenyomatott és az utcai csövek kimosattak.

Az új városi bérházak építkezése április hóra befejezést nyert, s a bérlokó lakásokat és mellék-helyiségeket elfoglalhatták.

A D. E. M. K. és A. G. E. által létesíteni kívánt internátus, valamint a népszanatórium építése folyamatban van.

Erdészetre külön mondani valóm nincs.

Községi bíróság ügyforgalma.

Február hóról hátralék nem maradt.

Március és áprilisban érkezett	912 darab
Ebből elintézve lett	311 „
Közbeeső végzés hozatott	124 „
Egyezség köttetett	123 „
Megszűnt	354 „

Hátralék nem maradt.

Vidéki megkeresés érkezett	31 darab
Végrehajtás elrendelve	273 „
Foganatosítva	149 „
Árverés rendelve	66 „
Foganatosítva	40 „
Felebbezés felterjesztetett	64 „
Kiadott utlevél	10 „

Végül tisztelettel jelentem, hogy március hó 31-én dr. Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr városunkban tartózkodott, hogy az egyetem ügyében helyszíni ismereteket szerezzen.

Április hó 19-ik napján Főispán úr számonkérőszékét tartott, mely alkalommal az ügyek menetét rendben találta.

Az elmúlt hónapok alatt elhunytak Boros Lajos városi írnök, tb. rendőrfogalmazó és Simonffy János városi faraktáros, kik törvényhatóságunknak hosszú időn át hű és buzgó tisztviselői voltak.

Határozat.

A törvényhatósági bizottság közgyűlés a polgármesteri jelentést tudomásul veszi.

A polgármesteri jelentés kapcsán dr. Révi Nándor kérdést intéz a polgármesterhez, hogy a múlt közgyűlés által a munkanélküliek részére megszavazott 20,000 korona segély miért nem utaltatott ki mind-ezideig és helyteleníti a Tanács ezen eljárását, hogy fedezetről nem gondoskodott. Dr. Jászi Viktor szerint a Tanácsnak a fedezetet meg kellett volna találnia, s a közgyűlési határozatoknak több komolyságot kíván tulajdonítani.

Polgármester válaszában kijelenti, hogy a közgyűlés által megállapított fedezet nem volt megfelelő, meg kellett várni a kormányhatósági jóváhagyást, de a szegényügyi bizottság addig is gondoskodott a segélyre szorult családokról. Most, hogy a közgyűlési határozat jóváhagyott, a segély a Rendőrőrkapitány jelentése alapján ki fog utaltatni.

Jósa Vince szóvá teszi, hogy közintézményeinket egymásután vesztjük el, elvitték a csendőrközlőt, az önkéntes iskolát és most félt, hogy a csendőrközlői parancsnokságot is elhelyezik. Szóvá teszi továbbá a Battyhány-utca rossz burkolatát.

Polgármester válaszában kijelenti, hogy Debreczen a csendőrközlői parancsnokságnak törvény alapján székhelye, az tehát innen csakis törvényhozás uton vihető el. A csendőrközlőt a csendőrpáncsnokság intézkedése alapján helyezték el Nagyváradon próbaképen, az ellen tehát semmit sem tehetünk. A közös önkéntes iskola helyett honvéd önkéntes iskolát kaptunk, mely még nagyobb létszámból áll.

A Battyhány-utca burkolása a tárgysorozatban szerepel és tárgyalatni fog. Ezek után a törvényhatósági bizottsági közgyűlés a polgármesteri jelentést tudomásul veszi.

2. Belügyminiszteri leirat a központi rendőrségi épület tervei és költségvetésére felmerült részvevőtek tárgyában.

150—9382/1913. bkgy.

Olvasatott a magyar királyi Belügyminiszter urnak 108.746—111/b—1912. számú leirala a rendőrségi központi épület ügyében hozott 120—5555/1912. bkgy. sz. közgyűlési határozatra. Olvasatott továbbá a városi Tanács 23.291—1912. számú határozatával az építési tervek és a költségvetés átdolgozásával, valamint a részletes tervek elkészítésével és a foganatosítandó építészettel megbízott helyettes főmérnök jelentése is, ismertetve lettek az átdolgozott terv és a költségvetés.

Olvasatott végül a jog- és pénzügyi bizottság javaslata.

A városi Tanács bejelenti, hogy a Kossuth-utca 20. és 22. számú telkek között nyitandó és 10 méter szélességűnek tervezett új utca ügyében a szomszédos házastelek tulajdonosával, Pavlovits Károlyval olyan értelmű megállapodásra jutott, hogy nevezett a Kossuth-utca 22. számú házasteleknek lebontását és a szükséges területnek a város részére bocsátását az 1914. évi augusztus 31-ig foganatosítani köteles és amennyiben ezen kötelezettségének eleget nem tenne, a város ezen munkálatokat az ő kárára és veszélyére elrendelni lesz jogosult.

Bejelenti továbbá, hogy a Kossuth-utca 22. sz. házastelek utcanyitása első részének tehermentes bejegyzése és a telekkönyvből kihagyása iránt a telektulajdonos és a jelzálogos hitelezőtől kinyert engedély és az új utcaról készült vázlatrajz becsatlósával a helybeli kir. Törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz a kérvényt beadta.

Javasolja ezen intézkedésének tudomásul vételét és azt, hogy a belügyminiszteri leirat alapján átdolgozott terv és költségvetés fogadtassék el és jóvá-

hagyás végett a magyar királyi Belügyminiszter urhoz terjesztessék fel.

Javasolja továbbá, hogy miután a Belügyminiszter ur a rendőrségi központi épületének építését jóváhagyta, emellett a meglévő épületek lebontása sürgősen foganatosíttassék. Minthogy pedig a rendőrségi hivatalok részére bérelt helyiségek bérlete az 1914. évi április hó 30-ik napjával lejár és így az épületnek ezen időhatárra keszen kell lennie, felhatalmazást kér arra vonatkozólag, hogy a most megállapított terv és költségvetés alapján a munkálatok vállalatra adására a zárt ajánlati versenytárgyalást a kormányhatósági jóváhagyástól felfüggesztetten megtarthassa, hogy annak leérkezése után a munkálatok sürgősen megkezdhetők legyenek.

Határozat.

A Törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi tanács intézkedéseit tudomásul veszi, és javaslatának elfogadásával a belügyminiszteri leiratnak megfelelőleg átdolgozott terveket, valamint a költségvetést 820.000 korona végösszeggel elfogadja és megállapítja.

Elrendeli, hogy a Kossuth-utca 20-ik számú házastelken levő épületek sürgősen lebontassanak és hogy a most megállapított terv és költségvetés alapján a munkálatok vállalatra adására a zárt ajánlati versenytárgyalás megtartassék, hogy a kormányhatósági jóváhagyás leérkezése után az építés azonnal megkezdhető legyen.

A költségek fedezésére a 9.500.000 koronás függőkölcsönt jelöli meg.

Ezen határozatot 8 napon belül 15 napi közszemlére kitenni és annak elfele után a néfalán beérkezendő felelőzésekkel együtt kormányhatósági jóváhagyás végett a m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjeszteni rendeli.

Miről a városi Tanácsot az összes iratokkal értesíti.

3. Belügyminiszteri leirat az Andaházi—Szilágyi-intézet Sesta-kerti telkének esatornázása ügyében 99—5827/1912. bkgy. sz. a. hozott közgyűlési határozatára vonatkozólag.

151—8074/913. bkgy.

Határozat.

M. kir. Belügyminiszter urnak az Andaházi—Szilágyi-intézet Sestakerti telkék tervezett közcserona létesítése ügyében 99—5827/1912. bkgy. sz. a. közgyűlési határozatot a csatorna létesítésére és a költségek megállapítására vonatkozó részében, az esővízbeömlők számát illetőleg kivánt módosítással helybenhagyó leiratát, valamint a városi Tanácsnak azon bejelentését, hogy ezen csatorna építkezése a rendelet szerinti észrevételhez képest fog — 14 viznyelő akna helyett 2 akna építésével megvalósíttatni és hogy a mérnöki hivatal által a munkálatok vállalati uton biztosítása céljából beterjesztet kiírási művel ennek megfelelőleg lett már előkészítve: a törvényhatósági bizottsági közgyűlés tudomásul veszi és a kiírási művel helybenhagyásával utasítja a városi Tanácsot, hogy az ezen csatorna építkezési munkálatainak vállalatra adás utján biztosításáról a bemutatott kiírási művel alapján nyilvános versenytárgyalás megtartásával haladéktalanul gondoskodjék.

A 6000 korona építési költség fedezetét illetőleg, a 99—5827/1912. bkgy. sz. közgyűlési határozat azon

részekének, mely szerint fedezetül a felveendő nagykölesön jelöltetett ki, hatályon kívül helyezése mellett kimondja a bizottsági közgyűlés, a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangzó javaslata elfogadásával, hogy az e célra szükséges 6000 korona költség a házi bekötő csatornák költségéből befolyó összegből fog a házipénztár által fedeztetni.

Egyéb itt nem érintett részében a 99—5827/1912. bkgy. sz. határozat érvényessége fentartatik.

Ezen határozat 15 napi közszemlére kitétel után — az ellene metalán bércző felebbzésekkel együtt — kormányhatósági megerősítés végett a m. kir. Belügyminiszter urhoz leíratandó.

4. Belügyminiszteri leirat a rendőrség részére adott államsegély ügyében. Ezzel kapcsolatban a rendőrség szervezeti szabályzata.

152—9278/1913. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács előterjesztését tudomásul veszi és tekintettel az ügy nagy fontosságára, felhívja a városi Tanácsot, hogy az ügyet a folyó évi május hó 31-ig összehívandó rendkívüli közgyűlésre készítse elő.

5. Ugyanaz a rendőrtisztviselői egyenruházatának és rangjelzésének tárgyában alkotott szabályrendelet tervezetre.

153—9271/1913. bkgy.

A városi Tanács beterjeszti m. kir. Belügyminiszter urnak 158,178—1912. XIII. fő szám alatt kelt leíratát, amelyben a városunk rendőrkapitány-sági tisztviselőinek egyenruhájára és rangjelzésére vonatkozó és 218—9182/1912. bkgy. sz. közgyűlési határozattal alkotott szabályrendelet meghatározásai ellen, a honvédelmi miniszter ural egyetértőleg felmerült észrevételeit közli s ezen szabályrendeletet a felmerült észrevételekhez képest megfelelően módosítani rendeli el.

Javasolja a városi Tanács a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangzóan, hogy városunk rendőrtisztviselői egyenruházatának és rangjelzésének megállapítása tárgyában 218—9182/1912. bkgy. sz. a. alkotott helyhatósági szabályrendelet egyes rendelkezései a m. kir. Belügyminiszter ur leíratában közölt észrevételeknek megfelelőleg módosíttassanak, és az ilyen módon módosított és megállapított szabályrendeletnek 15 napi közszemlére kitétel után kormányhatósági jóváhagyás végett m. kir. Belügyminiszter urhoz leendő felterjesztése rendelkezések el.

Határozat.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés m. kir. Belügyminiszter urnak 158,178—1912. sz. leíratát tudomásul veszi és a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangzó javaslata alapján a városunk rendőrtisztviselőinek egyenruházatára és rangjelzésére vonatkozólag 218—9182/1912. bkgy. sz. a. határozattal alkotott helyhatósági szabályrendeletet a Belügyminiszter ur rendeletében közölt észrevételekhez képest és ezeknek megfelelőleg a következőkben módosítja és állapítja meg:

a szabályrendelet 1-ső és 2-ik §-ának fentartásával a

3. §-t.

A szolgálati díszruha a következőkből áll: Sisak, sapka, köpeny, dolmány, zubbony, nadrág, nyakrawaló, keztyű és fegyverzet.

Sisak.

Az ugynevezett Zrinyi-sisak aluminiumból, bordákkal, elől Debreczen sz. kir. város czimerével, két oldalt pedig 1—1 lapos sárgaréz fémgombbal és állszíjjal van ellátva;

az állszíj feketén lágózott bőrből van készítve, sárgaréz csattal van ellátva, s mindkét végén 2 sárgaréz kiscgombbal a szemernyő fölött a sisakfejhez erősítve.

Sapka.

Sötétkék posztóból van készítve és szemernyővel, elől pedig Debreczen sz. kir. városának selyemhímzésű czimerével van díszítve.

Dolmány.

A dolmány finom sötétkék posztóból s ugyanilyen szövethől álló gallerral és a budapesti államrendőrségi tisztviselői dolmánynak megfelelő zsinórzattal van ellátva, a derék és alj finom fekete clothal, az ujjak pedig fehér vászonbéléssel vannak béelve.

Zubbony.

A zubbony a dolmányhoz hasonló sötétkék posztóból van készítve és szintén álló gallerral van ellátva. A zubbony mindkét oldalán úgy a mell, mint a csipők táján 1—1, összesen tehát négy zseb van alkalmazva és kanyarós zsebfódelekkel ellátva. Különb a zubbony egészen sima.

Nadrág.

A nadrág sötétkékés szürke posztóból van készítve, az oldalvarrásokon 2 milliméter szélességű, a nadrág szövetének megfelelő sötétkék posztószegéllyel van ellátva.

Nyáron ugynevezett nyári nadrág vitorlaváson színű szürkés gyapjuszövethől készült és szegély nélküli nadrág hordható.

Köpeny.

A köpeny finom, sötétkékés-szürke posztóból, a katonatiszti köpeny alakja és szabálya szerint, szegélyezés nélkül van készítve, és előlrészen 2 sor, 6—6, egymástól egyenlő közökben felvarrott sárgaréz, lapos fémgomb van, fekete bársonygallerral van ellátva.

A nyári köpeny fekete clothal, a téli köpeny pedig fekete posztóval van béelve.

Körgallér.

Köpenyhez kasznált posztóból, fekete bársonygallérral.

Nyakrawaló.

Olyan, mint az államrendőrségi tisztviselőké.

Keztyű.

Fehérszínű szarvasbőr.

Fegyverzet.

Az állami rendőrségnél a tisztviselők által használthoz hasonló kard és kardbojti.

Ezt kiegészíti a tisztviselők által beszerzendő modern rendszerű és többlövetű forgópisztoly.

4. §-t.

A rendőrtisztviselők rendfokozatainak megkülönböztetése végett a gallérvégek I-só oldalain, a XI. fizetési osztályban levő rendőrtisztviselők 1 darab ; a X. fizetési osztályban levő rendőrtisztviselők 2 darab,

a IX. fizetési osztályban lévő rendőrtisztviselők 3 darab hímzett arany-jelvény rózsácskát alkalmaznak ;

a VII. és VIII. fizetési osztályba tartozó rendőrtisztviselők a zubbony gallérjának elejére ezüst paszomány van alkalmazva olyképen, hogy 3 milliméternyi szélességben kiálltszik ; dolmányának gallérija és ujjja pedig ezüstbólsózt, 34 milliméternyi szélességű paszománnyal aként van díszítve, hogy a gallér felső zsinórsegélyzete és a paszomány felső szélé között a gallérből egy 3 milliméternyi szélességű csik szintén látható maradjon. Ezen gallér paszományára :

a VIII. fizetési osztályban levő rendőrtisztviselőknek 1 darab,

a VII. fizetési osztályban levő rendőrtisztviselőknek pedig 2 darab arany rózsácska van varrva.

Ezen módosításokkal a törvényhatósági bizottsági közgyűlés városunk rendőrtisztviselőinek egyenruházatára és rangjelzésére vonatkozó helyhatósági szabályrendeletet elfogadja és véglegesen megállapítja.

A közgyűlési határozatot és az ezzel megállapított szabályrendeletet 15 napi közzémlére kitenni és ennek eltelle után az elenne netalán beérkező felebezésekkel együtt kormányhatósági n-egerősítés végett m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjeszteni rendeli.

6. Ugyanaz városunk közterületeinek, utvonalaiknak általános burkolása tárgyában 68—4761/1911. bkgy. sz. a. alkotott szabályrendelet tervezetre.

154—9249/1913. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a m. kir. Belügyminiszter ur leiratában megkivánt módosítások szerint a javaslatot elfogadta.

7. Földmívelésügyi miniszteri leirat az 1907. évi sáskairtási költségek felerészének megtérítése iránt.

155—4967/1913. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés, minthogy a leiratban jelzett sáskairtási költségek megtérítésére a törvényes rendelkezések szerint nem kötelezhető s a m. kir. földmívelési kormány e követe ésenek jogi alapja nincs, s az a méltányosság és igazságosság elveivel össze nem egyeztethető, a városi Tanács és a jog- és pénzügyi bizottság javaslatának elfogadásával felterjesztésben kérelmezi a Miniszter urtól, hogy a sáskairtási költségeket a város terhérol törölni méltóztassék.

8. Honvédelmi miniszteri leirat a honvéd főreáliskolában megüresedett három alapítványi hely betöltése tárgyában.

156—7589/1913. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanács javaslatát elfogadja s a honvéd főreáliskolában megüresedett alapítványi helyekre a következő ifjakat alábbi sorrendben hozza javaslatba : 1. A Debreczen városi alapítvány-helyre 1-ső helyen Tamássy Zoltánt, másodsorban és a következő sorrendben : Mórács Béla ; 2. Sinay Miklós ; 3. Bak András, Nemes Ádám ifjakat. 2. Az Andaházi—Szilágyi Mihály két alapítványára. Első sorban Medgyaszay Miklós Béla, a másikkra Vadas István ifjakat ; másodsorban Sinay Miklóst és Bak András ifjakat.

9. Abauj-Torna vármegye közönségének megkeresése a tisztviselők családtagjait megillető félúru vasuti igazolványok kiállítására egyúben a kereskedelmi Miniszter urhoz intézett feliratának támogatása iránt.

A közgyűlés a feliratot támogatja.

10. Tanácsai előterjesztés az özvegy Koós Antalné tulajdonát képező Tizenháromváros-utca 21. számú házasteleknek 14,000 koronáért a város részére leendő megvétele tárgyában.

158—9372/1913. bkgy.

Olvastatott a városi tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottságával egyező javaslat a özv. Koós Antalné tulajdonát képező Tizenháromváros- (Szepességi)-utca 21. számú háznak 14,000 koronáért megvétele tárgyában.

Elnöklő főispán ur, tekintettel arra, hogy a fenti javaslat ingatlan megvételére vonatkozik, az 1912. évi LVIII. t.-c. 10. §-a alapján a névszterinti szavazást elrendeli, kijelentvén, hogy azon törvényhatósági bizottsági tagok, kik a jelzett ingatlan megvételét óhajtják, „igen”-mel, akik pedig nem, azok „nem”-mel szavazzanak.

A névsor olvasásával Szabó Kálmán tb. főjegyző, tanácsnok, az „igen”-mel szavazók jegyzésével dr. Hegedűs István, a „nem”-mel szavazók jegyzésével pedig Dr. Vass Károly aljegyzőket bizza meg.

A névsor olvasatvány, igennel szavaztak : Auffericht Vilmos, Borsos József, dr. Bacsó Dezső, dr. Balkányi Miklós, Bárdos Géza, Biczó Gyula, Böszörményi Imre, Csanak János, Csanak József, Csapó László, Csóka Sámuel, Csurka István, Debreczeni Jenő, Debreczeni Lajos, Fisch Lajos, Fleischmann Mór, dr. Freund Jenő, Gara Lajos, Gerébi Pál, dr. Hegedűs István, Hoffmann Sándor, Horváth János, Kondor Kálmán, Kontsek Géza, Kovács József, dr. Kovács József, Körner Adoll, Luszits Károly, Mandel Zsigmond, Márk Endre, Nagy Albert, Nagy Jakab, Sz. Nagy Lajos, Nagy Sándor, Nyíri Ernő, Pálffy Gábor, Patay József, Pavlovits Károly, dr. Peczkó Ernő, Poroszlay László, Publíg Ernő, Szabó Elek, Szabó István, Szabó Kálmán, Szántó Győző, dr. Szabó László, Szilágyi Imre, Tafler Ignác, Tóth István, dr. Tóth Emil, Ungár Jenő, dr. Vargha Elemér, Várjassi Imre, dr. Vásári István, Zádor Lajos, Zelinger Ede, Zöld József ; összesen 57-en.

Nemmel szavaztak : Deák István, Gaál Ferenc, Herczeg János, Jánosi Zoltán, dr. Jászi Viktor, Jóna János, Józsa Vince, Juhász Ignác, Kánya Lajos, Kelemen Gábor, Kertész László, Kertész Mihály,

dr. Kiss Gyula, Kis Ignác, dr. Lukács Béla, dr. Márton Kálmán, Ménes Mihály, Móricz Ferenc, Pethő István, Rochlitz Arthur, Szentesi János, Szilágyi Bálint, Várrai János; összesen 22-en.

Határozat.

A Törvényhatósági Bizottsági Közgyűlés a jog- és pénzügyi bizottság, valamint a városi Tanács egyező javaslatára elfogadásával az 1912. LVIII. t.-c. alapján megtartott névszerinti szavazás eredményéhez képest az özv. Koós Antalné tulajdonát képező Tizenháromváros- (Szepességi)-utca 2. számú háznak 14,000 korona vételárért való megvételét, tekintettel arra, hogy a telekre a József kir. herceg-utca végének kiszélesítéséhez szükség van, emellett a vételár igen alacsony és a város ott már megszerzett telkeit jobban értékesítheti, ezennel elhatározza.

Megbizzza a városi Tanácsot, hogy ezen határozat jogerőre emelkedése után a további megfelelő intézkedéseket saját hatáskörében tegye meg.

Ezen határozatot 8 napon belül 15 napi közszemlére kitenni rendeli.

11. Tanácsi előterjesztés a Debreczeni Hitelbank által 3 millió forintos kölcsön nyújtására tett ajánlat tárgyában.

160—9276—9386/1913. bkgy.

Olvastatták a Debreczeni Hitelbank és a Pesti Hazai Első Takarékpénztár ajánlata a város részére nyújtandó 3—3 millió korona összegű kölcsön tárgyában.

Olvastattott továbbá a jog- és pénzügyi bizottság javaslata.

A városi Tanács azon javaslatot teszi, miszerint elvileg határozassék el a két intézet által megajánlott, összesen 6 millió korona kölcsön felvétele, mely összegből 3 millió a létesítendő egyetemmel kapcsolatos városi kózkórház építése céljaira tartassék fenn, 3 millió korona pedig oly célból vétessék fel, hogy abból a város egyéb szükségletei fedezhetők legyenek.

A kölcsön ajánlatokat azonban teljes egészükben elfogadhatóknak nem tartja, és különösen rámutat arra, hogy a Debreczeni Hitelbank azon feltételét, mely a várost arra kötelezi, hogy a 3 millió forintos kölcsönről a város világiási vállalata váltókat adjon, tekintettel arra, hogy a vállalatnak két kölcsönrel kapcsolatban már 5 millió 200,000 korona értékű váltói forgalomban vannak és tekintettel arra, hogy ezen, a városi kózkórház építési céljaira nyújtandó kölcsönrel a világiási vállalat érdekelve nincs, mellőzni akarja.

Rámutat továbbá arra is, hogy a Pesti Hazai Első Takarékpénztár nem mondja meg ajánlatában, hogy a betét után milyen kamatot térít meg a városnak, és ezen ajánlat a Debreczeni Hitelbank módosított ajánlatánál súlyosabb feltételekkel bír.

Míndezeknél fogva tekintettel arra is, hogy mind a két ajánlat a városi kózkórház építési költségei fedezetére van ajánlatba hozva, azon javaslatot teszi, hogy azok adassanak vissza a Tanácsnak azzal, hogy az ajánlatot tevő intézetekkel tárgyalva, igyekezzék velük a város érdekében megfelelő megállapodásra jutni, és annak eredményét egy összehívandó rendkívüli közgyűlésnek jelentse be.

Márk Endre törvényhatósági bizottsági tag azon indítványt teszi, hogy mivel a városi kózkórház építése előreláthatólag ez év nyarán megkezdődik és így annak fedezetéről gondoskodni kell és mivel a

Debreczeni Hitelbank módosított ajánlata a városra nézve kedvezőnek mondható, az fogadtassék el. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár ajánlata pedig adassék vissza a városi Tanácsnak azzal, hogy az ajánlattevő intézettel tárgyaljon, és amennyiben azzal a Debreczeni Hitelbank ajánlatának megfelelő megállapodásra tudna jutni, annak felvétele iránt is tegyen előterjesztést.

Határozat.

A Törvényhatósági Bizottsági Közgyűlés a városi Tanács javaslatával szemben a Márk Endre törvényhatósági bizottsági tag javaslatát fogadja el és kimondja, hogy a város részére 6 millió korona kölcsönt óhajt felvenni, melyből 3 millió korona az egyetemmel kapcsolatos városi kózkórház építése céljaira tartandó fenn, 3 millió koronát pedig oly célból vessz fel, hogy abból a város egyéb szükségletei fedezhetők legyenek.

A 3 millió korona összegű kölcsönre vonatkozólag a Debreczeni Hitelbank ajánlatát fogadja el és kimondja, hogy ezen három millió korona összegű kölcsönt a városi kózkórház építési költségeire a nevezett intézettel a következő feltételek mellett veszi fel:

1. A kölcsön kettő (2) évi időtartamra nyújtatik és arról a város Polgármestere, jelen közgyűlési határozat kormányhatósági jóváhagyása után a kölcsön felvétele ellenében az ide fűzött és magyar, német és francia nyelven kiállított köllevelet fogja kiadni. A kikötött két évi határidőn belül a kölcsön összegének sem egészben, sem részben visszafizetése nem követelhető.

2. A város a hitelező pénzintézetnek egyszer és mindenkorra jutalekképen a kölcsönösszeg 2, azaz kettő százalékát fizeti, mely a kölcsön folyósítása alkalmával hozatik levonásba.

3. A köllevelemben említett kamatok a város által korona értékben, wien értékkel fizetendők.

4. A kölcsön legkésőbb 1913. évi június hó 10-én a sz. kir. város által teljes összegében felveendő, amennyiben ezen határozat jogerőre emelkedik és kezelésre a Debreczeni Hitelbanknak átadandó.

A felvett kölcsön összege a Debreczeni Hitelbank könyveiben a város javára iratik, és ezen összegek feletl a város csupán az egyetemmel kapcsolatos városi kózkórház építkezése előrehaladásának arányában az ezen építkezéstől folyó kereseti kimutatók kifizetéséhez mutatózó szükséglet mérvéhez képest, előzetesen 14 napi értesítés után rendelkezhetik. A városnak a hitelező intézet által kezelt ezen pénzei után a Debreczeni Hitelbank ugyanolyan kamatot fizet, mint amilyet a város a nevezett intézetnek fizetni tartozik. Amennyiben a 3 millió korona után betétkamatoadó fog kivettetni, annak fizetése a hitelező intézet terhe leendő.

5. A kölcsönrel az idemellékelt köllevelemben megjelölendő visszafizetési helye, valamint a sz. kir. város világiási vállalata által adandó váltók intézvényezettje és telephelye csak egy és ugyanazon hely, illetve czég lehet, s ilyenül a köllevelemben, ennek aláírása előtt vagy a Debreczeni Hitelbank, vagy valamely Magyarország területén kívül székelő, legelső rangú pénzintézet jelölhető meg, utóbbi esetben azonban a pénz átutalásának költségeit a Debreczeni Hitelbank viseli.

6. Az ajánlat a Debreczeni Hitelbankra a folyó évi június hó 10. ig, este hat óráig kötelező.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár ajánlatára vonatkozólag kimondja, hogy amennyiben nevezett intézet a 3 millió korona kölcsönt ugyanolyan fel-

tételek mellett volna hajlandó nyújtani, mint a Dehreczeni Hitelbank, ugy ezen kölcsönt is fel kívánja venni. Megbizzza ennél fogva a városi Tanácsot, hogy idevonatkozólag az ajánlatot tevő pénzintézettel tárgyaljon és amennyiben az intézel a feltételeket elfogadná, a határozat kormányhatósági jóváhagyása után ezen összeget is vegye fel és arról tegyen jelentést.

Ezen határozatot hitelesítettnek mondja ki és az ajánlatban kitüntetett haláridőre tekintettel azt haladéktalanul közszemlére kitenni rendeli.

Megbizzza a városi Tanácsot, hogy ezen határozatot a m. kir. Belügyminiszter urhoz sürögösen terjessze fel, és a 15 napi közszemlére kitétel megtörténte után felebbezés be vagy be nem adásáról a m. kir. Belügyminiszter urnak újból jelentést tegyen.

**12. Ugyanaz a közkórház 1912. évi zárószám-
adása és az 1914. évi költségelőirányzatának bemutatása tárgyában.**

A közgyűlés a költségelőirányzatot tudomásul veszi.

**13. Ugyanaz a világitási vállalat üzletszabályzata
27-ik pontjának módosítása iránt.**

162/9272—1913. bkgy. sz.

A városi Tanács betervezi a világitási bizottságnak a világitási vállalat üzletszabályzata 27. §-ának módosítása iránt előterjesztett javaslatát, s tekintettel azon körülményre, hogy az üzletszabályzat jelenlegi 27. §-ának rendelkezése mellett az új villamos vezetékek létesítésével felmerülő meglehetősen nagy költségekkel a fogyasztásnak ott megállapított legkisebb mértékéből származó bevétel arányban nem áll, a miatt a vállalat révén a város is meglehetősen nagy károsodásnak van kitéve, a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyezőleg javasolja, hogy az üzletszabályzat 27. §-a olyként módosíttassék, hogy a § második mondatának törlésével, helyette a következő rendelkezés állapíttassék meg: „Uj villamos vezetékek létesítése csak az esetben kívánható, ha minden 100 méter hosszúra legalább 20 darab 50 wattos izzólámpa, vagy ezzel egyenértékű más fogyasztó berendezés, vagy évi 400 kilowattóra világitási fogyasztásnak megfelelő bevétel legalább 2 évi időtartamra biztosíttassék”.

Határozat :

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés, tekintettel azon körülményre, hogy a világitási vállalat üzletszabályzata 27. §-ának rendelkezése mellett az új villamos vezetékek létesítésével felmerülő aránylagos nagy költségekkel a fogyasztásnak ott megállapított legkisebb mértékéből származó bevétel arányban nem áll, s emiatt a vállalat révén a város meglehetősen nagy károsodásnak van kitéve, a városi Tanácsnak jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyező javaslatát elfogadja, az üzletszabályzat 27. §-a második mondatát törli s helyette a következő rendelkezést állapítja meg: „Uj villamos vezetékek létesítése csak az esetben kívánható, ha minden 100 méter hosszúra legalább 20 darab 50 wattos izzólámpa, vagy ezzel egyenértékű más fogyasztó berendezés, vagy évi 400 kilowattóra világitási fogyasztásnak megfelelő bevétel legalább 2 évi időtartamra biztosíttatik”.

Kimondja a Törvényhatósági Bizottsági Közgyűlés, hogy ezen határozat 8 napon belül 15 napi

közszemlére lesz kifüggesztendő s ezen határidő letelével az ekként módosított szabályrendelet példányok kapcsán jóváhagyás végett az esetleges felebbezésekkel együtt a m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjesztendő.

14. Ugyanaz a Csokonai-szobor körüli tér burkolása tárgyában.

163/9248—1913. bkgy.

Határozat :

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés a városi tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangzóan tett javaslatát elfogadva, a 357—14,183/1911. bkgy. sz. határozatának azon részét, mely szerint a Csokonai-kert körüli területnek fejköburkolattal ellátása mondatott ki, hatályon kívül helyezi, és a fejkö anyag helyett ezen térnek ugy szépitészeti szempontokból is megfelelőbb, mint a kormányhatósági jóváhagyás alatt levő burkolatozási szabályrendelet idevonatkozó rendelkezésének figyelembe tartása mellett, aszfalt burkolattal ellátását rendeli el. A mérnöki hivatal által betherjesztett terv és költségvetés szerint szükséges 80,261 korona 97 fillér építési költséget a követésvám-alap terhére engedélyezi, oly módon, hogy ezen összegből az előbb említett közgyűlési határozattal fejköburkolattal létesítésére engedélyezett és a követésvám-alap folyó 1913. évi költségvetésében e célra rendelkezésre álló 41,627 korona 83 fillér igénybe vétessék, míg a többi 38,634 korona 14 fillér összeg a követésvám-alap 1914. évi költségvetésének terhére fedeztessék, illetve előirányzatba véve az 1914. év I-6 felében fizetessék ki vállalkozó részére.

A Csokonai-kert körüli kocsi-ut területnek aszfalt burkolatozási munkálatainak vállalati úton biztosítására versenyfolytatás megtartását rendeli el és idevonatkozólag utasítja a közgyűlés a városi tanácsot, hogy a versenyfolytatási hirdetménynek kibocsátásáról és az ezzel kapcsolatos további intézkedések kellő megtételeéről gondoskodjék, ugyszintén a Csokonai-kert időszerű parkozási munkálatainak haladéktalanul foganatba vételét eszközöltesse.

A tárgyalás során Zelinger Ede biz. tag által tett azon indítványt, hogy a Csokonai-szobor körüli közvetlen terület is aszfalt burkolattal látassék el, és hogy a létesítendő park magassága a kerten kívül eső aszfalt burkolattal teljesen egyenlő színvonalu legyen : a bizottsági közgyűlés elfogadhatónak nem látván, elvetette.

Ezen közgyűlési határozat 15 napi közszemlére kitétel után az ellene netalán beérkező felebbezésekkel együtt kormányhatósági jóváhagyás végett m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjesztendő.

15. Ugyanaz a katonaság részére szükséges gyakorlóterek bérlete tárgyában kötött szerződés jóváhagyása iránt.

165/8080—1913. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a városi tanácsnak a es. és kir. VII. hadtestparancsnoksággal a gyakorlóterek bérlete tárgyában 1912. évi január hó 1-től 1924. évi december hó 31-ig terjedő időre évi 2400 korona bérletetés mellett megkötött szerződést, az abban foglalt módokzatok elfogadásával, — a jog- és pénzügyi bizottság

javaslata alapján — jóváhagyja s a szerződést a jóváhagyási záradékkal előltni rendeli.

16. Ugyanaz a városi tisztviselők, alkalmazottak, azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról alkotott szabályrendelet értelmében az abban szabályozott ellátásra igényt tartó állásokról szóló kimutatás heterjesztése tárgyában.

166—1913. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés e nagy fontosságú kimutatással részletesen kívánván foglalkozni, elrendeli, hogy az nyomomattassék és a bizottsági tagok között szétosztás-sék, hogy a legközelebbi közgyűlésen letárgyalható legyen.

17. Ugyanaz a szintársulat segélyezése tárgyában. A közgyűlés 14,000 koronát szavazott meg.

18. Ugyanaz a helybeli munkásbiztosító pénztár-nak tüdőbeteg gondozó intézet részére építési és évi segély megszavazása iránti kérelme.

170—9145/1913. bkgy.

Határozat.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés tudatá-ban annak, hogy a gümökör által fenyegető veszély elleni küzdelemben nem csak a társadalomnak, hanem a hatóságnak is részt kell vennie s kötelessége oda törekedni, hogy a kor legnagyobb népbelesége, a tüdővész által okozott emberpusztítás korlátoz-tassék s a nemzetnek életben, munkaerőben és va-gyonban szenvedett veszteségei lehetőleg csökken-tesseken. Helyesli a kerületi munkásbiztosító pénztár azon elhatározását, hogy egy a pénztár tagjai, mint a város szegénysorsu tüdőbeteg lakosai gondozása céljából egy „Tüdőbeteggondozó intézet”-et óhajt létesíteni.

Ehez képest a városi Tanácsnak, az egészségügyi bizottságával egybehangzó javaslatának s a jog- és pénzügyi bizottságnak a segélyezést elvileg elfogadá-sát helyező javaslata elfogadásával elhatározza, hogy:

megszavaz a Debreczeni kerületi munkás bi-ztosító pénztár által felállítandó „Tüdőbeteg gondozó Intézet” (dispensaire) céljaira évi 10,000 korona, azaz tizezer korona állandó segélyt és 30,000 korona azaz harmincezer korona egyszersmindenkori épít-kezési hozzájárulást a pénztár székházához, melynek keretében a dispensaire helyiségei is elhelyezést nyer-nek. A 10,000 kor.-t a város házipénztára utján minden évben, a 30,000 kor.-t pedig két éven belül két részletben utalja ki a pénztár nyugtája ellenében. Ellenzolgáltatásul a dispensaire gondozása keretébe tartozik bevonni a város hivatalos kimutatott szegénysorsu tüdőbajosait és azok hozzátartozóit is.

Az intézet ezen kötelezettségének ellenőrzésére a törvényhatósági bizottság a felügyelő bizottságba három tagot delegál és pedig az előadó tanácsnokot, a tiszt főorvost hivatalból és egy, lehetőleg szakértő, törvényhatósági bizottsági tagot.

Ezen bizottságba két hely az állam képviselői-nek, egy hely a József kir. szanatórium egyesület képviselőjének és egy hely a létesítendő tüdőbaj elleni küzdelmet propagáló társadalmi egyesület

képviselőjének fenntartandó, a pénztár vezetését őt hely illetvén meg.

A városnak jogában áll közgyűlési határozattal a fent megállapított évi segélyt bármikor vissza-vonni, de nem zárkózik el a szükséglet és a város anyagi helyzetéhez képest a jövőben nyújtandó segély felemelése elől sem.

Amennyiben pedig a Belügyminiszter un a tüdő-belegyek hatósági összeírását elrendelte, az intézmény tartozik a város hatóságának ezen összeírás keresztül-vitelében állandóan segítségére lenni.

Ezen határozat 8 napon belül 15 napi közszem-lére kitéltni s az esetleg beérkező felebbeszékekkel együtt, jóváhagyás végett a m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjesztetni rendeltetik.

19. Ugyanaz a külsőségi kerületi tiszt orvos aka-dályoztatása esetén helyettesítése tárgyában.

171/3505—1913. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a városi Tanácsnak, a jog- és pénz-ügyi bizottság véleményét elfogadván, tekintettel arra, hogy a jelenlegi külsőségi kerületi tiszt orvos-nak akadályoztatása esetében felhatalmazást ad a Polgármesternek arra, hogy egy fizetéses hivatali kötelekben nem álló képesített orvost alkalmaz-hasson.

20. Ugyanaz a Royal-kévház mellett elvonuló koesztakon mintegy 800 □ méter területen tarnak próbáburkolat létesítése tárgyában.

172/9279—1913. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés a kövezetvám alap terhére 10,000 korona költséggel tarnak burkolat előállításá tekintetében tett intézkedést helybenhagyja.

21. Ugyanaz a Pallagi III. sz. tagbirtokon gazda-sági épületek létesítése ügyében hozott 531—1912. bkgy. sz. határozat módosítása tárgyában.

175—8077. bkgy.

Határozat.

A közgyűlés az 541—1912. bkgy. sz. határozat vonatkozó részének módosításával engedélyezi a városi tanácsnak— a jog- és pénzügyi bizottság véle-ményével egyező javaslata elfogadásával, a már ter-vezett új tehénistállónak a korábban bemutatott tervek szerint 18,120 kor. 37 fillér. költség keretén belül felépítését olyképpen, hogy ezen összlegöl 10,000 koronának 8%-os kamatait Rosenfeld Jakab és Rosenfeld Imre haszonbérölők a haszonbéren felül, az 5058—1913. sz. jegyzőkönyvben tett kötelező nyilatkozat szerint évenként a haszonbérrel együtt fizetni tartoznak és kötelesek a régi és elbontandó tehén istálló összes anyagának részükre átadása mel-letten az anyagok felhasználásával egy heverő marha istállót építtetni és azt a bérlet lejártakor a városnak jókarban díjtalanul visszaadni.

22. Ugyanaz a szoboszlói ut déli oldalán levő agyaggödör eladása tárgyában.

176—8075. bkgy.

Határozat.

A közigyelés a városi tanács, a jog és pénzügyi bizottság javaslatának elfogadásával elhatározza, hogy 132—5375/1912. bkgy. szám alatt hozott határozatával, mellyel a dunaföldvár—debreczen—máramarosszigeti közút szakaszának jobboldalán levő agyaggödörök eladását rendelte el. — hatályon kívül helyezi, mert a szóban levő agyaggödörökre vonatkozólag a kir. kincstárt a 97,187—1907. l/c. számú K. M. leirat szerint az a jog illeti meg, hogy azokat kőanyag-terakása, földkitermelésre és ideiglenes közlekedésre bármikor szabadon és díjtalanul használhatja és ennek folytán ezek elidegenítése nem alkalmasak. A tanács megbíztatik, hogy ezen agyaggödöröket méltóképpen értékesítse.

23. **Ügyanaz a Csanak Jenő haszonbérbiztosítéka ügyében hozott 48—1913. bkgy. számú határozatra vonatkozólag a Debreczeni Első Takarékpénztár 4055/1913. szám alatt beadott előterjesztése tárgyában.**

177/5740—1913. bkgy.

Határozat.

A közigyelés a Debreczeni Első Takarékpénztár kérelme, illetve előterjesztése folytán a város Tanácsa jog- és pénzügyi bizottság egyező javaslatának elfogadásával kimondja, hogy az ugyanezen tárgyban 48/1785—1913. bkgy. szám alatt hozott határozatának első és második bekezdését változatlanul fenntartja, harmadik bekezdését hatályon kívül helyezi és következőképen határoz: „Amennyiben a város Csanak Jenővel szemben a bérleti szerződést megszüntetné, köteles az intézettel felhívni és amennyiben az intézet bejelenteni, hogy Csanak Jenő helyébe belépni hajlandó, a város a Csanak Jenővel kötött szerződésben kitelt idő lejártáig az ingatlant másnak hasznobérbe nem adja, illetve a szerződést átveszi“.

24. **Tanácsi jelentés arról, hogy a pozsonyi tűzkárosultak segélyezésére 500 koronát küldött a pozsonyi polgármester kezébe.**

178/9295—1913. bkgy.

Határozat.

A közigyelés az 500 korona segély kiutalását helyesléssel tudomásul veszi és a városi Tanács intézkedését helybenhagyja.

25. **Jelentés Aczél Géza főmérnök ellen a Piac-utca 26—28. sz. házak építésénél mutatkozó szabálytalanságok miatt elrendelt fegyelmi ügy állásáról.**

179/8966—1913. bkgy.

Határozat.

A közigyelés a városi Tanács azon bejelentését, hogy a 7—1744—1913., illetve a 121—5855—1913. bkgy. számú határozatával Aczél Géza városi főmérnök ellen a Piac-utca 26—28. számú bérház építkezésénél mutatkozó szabálytalanságok miatt a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendelte és

folymatba vette, azonban több kihallgatást eszközöltetvén, eddig az ügy teljes tisztázást nem eredményeztek, hanem szükségesnek mutatkozik az igen nagy terjedelmű heti kereseti kimutatások megvizsgálása is s csak ez fog módot nyújtani az érdemi jelentés megtevésére, — tudomásul veszi.

26. **Üzv. Szöllösi Ferencné kérelme az általa haszonbérlet vekei birtokon levő gazdasági épületének a város részére átvétele iránt.**

Határozat.

A Törvényhatósági Bizottsági Közigyelés a városi Tanácsnak, a gazdasági s jog- és pénzügyi bizottság véleményeivel egyező javaslatát elfogadásával elhatározza, hogy özvegy Szöllösi Ferencné bérlet által a vekei haszonbérleten emelt s a mérnöki hivatal által az iratok közt levő kimutatás szerint 11,141 korona 40 fillérre becsült gazdasági épületek a kérelmező által kötelező nyilatkozatban megállapított 10,000, azaz tízezer korona vételárban a város tulajdonául átvétessenek. A vételár csakis az épületek rendbe- és jókarba hozatala után fog kifizletni.

A vételár a felveendő nagykölesönből nyer fedezetet.

Ezen határozat 15 napi kifüggesztési határidő elteltével jóváhagyás végett a nagyméltósági m. kir. Belügyminiszter urhoz felterjesztetni rendeltetik.

27. **Bathhány-utcai háztulajdonosok kérelme aszfalt gyalogjáró és kocsitút létesítése iránt.**

181/9250/1915. bkgy.

A városi Tanács heterjeszti Jósá Vincze és Társai helybeli, Bathhány-utcai lakosoknak aszfalt gyalogjárda és aszfalt kocsitút burkolat létesítése iránti kérvényét. Bejelenti a városi Tanács, hogy a mérnöki hivaltól bekivánt költségszámítás szerint a Bathány-utczának aszfalt gyalogjáróval ellátása 21,731 korona 99 fillér, míg ezenkívül ezen utca kocsitútjának aszfalt burkolatozása 31,442 korona 40 fillér költséget igényel.

A jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangzóan javasolja a városi Tanács, hogy miután a Bathány-utcai gyalogjárda jelenlegi állapotában a járó-kelő közönségre veszélyes s így annak megfelelő burkolattal ellátása odázhatatlanul szükséges, emnélfogva ezen utczának aszfalt gyalogjáróval ellátása rendeltessék el, úgy, hogy a mérnöki hivatal által számításba vett 21,732 korona bekerülési költségnek fele összege, vagyis 10,866 korona a házi-pénztár 1914. évi költségfelirányzata terhére engedélyeztessék, míg a másik fele részének szintén 10,866 koronának viselésére a 41—2832/1891. bkgy. szám alatt alkotott s érvényben levő helyhatósági szabályrendelet 2. §-ának rendelkezése alapján az érdekelt háztulajdonosok kötelezteszenek s ezen burkolatozási munkálatok versenytárgyalás megtartása után biztosítottassanak

Ami pediglen ezen utca kocsitútjának aszfalt-burkolatozással ellátása iránti kérelmet illeti: tekintettel a szükségendő összeg nagyságára, egyrészt költségfedezet hiányában, de másrészt arra is, hogy városunk utczáinak általános burkolatozási munkálatainak fogantatása alkalmával kétségtelenül kelevőbb egységáruk értenek el: emnélfogva ezen utca kocsitút-tesztének aszfalt burkolattal ezidő szerint való ellátása mellőztessék.

Határozal.

A törvényhatósági bizottsági közgyűlés — lekintettel a Batthyány-utczai gyalogjárdának jelenlegi közlekedésre alkalmatlan és veszélyes voltára, s minthogy ezen nagyforgalmu utcának új gyalogjárda burkolattal ellátása a közönség testi épségének biztonsága érdekében odázhatatlanul szükséges, ennél fogva az érdekelte háztulajdonosok részéről előterjesztett kérelem folytán a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egybehangozón tett javaslatát elfogadván, a Batthyány-utczának aszfalt gyalogjárdaival, a mérnöki hivatal által beterjesztett költségvetés szerinti 21,732 korona költség keretén belül ellátását elrendeli, ezen összegnek fele részben vagyis 10,866 koronának a házépéntár 1914. évi költségelőirányzata terhére fedezését engedélyezi, másik fele részének, vagyis szintén 10,866 koronának megfizetésére pedig a „városunk utcáinak szépítése érdekében“ 41—2832/1891. bkgy. szám alatt alkotott és érvényben levő helyhatósági szabályrendelet 2. §-a értelmében — az érdekelte háztulajdonosokat kötelezi.

Utasítja a közgyűlés a városi Tanácsot, hogy a Batthyány-utczának aszfalt gyalogjárda burkolattal ellátására szükséges és fentebbiekben jelzett 10,866 koronának a házépéntár 1914. évi költségelőirányzatába leendő felvételéről gondoskodjék, a másik szintén 10,866 korona felérésbeni viselésére vonatkozóan pedig az érdekelte háztulajdonosoktól kötelező nyilatkozatot kívánjon be annak idején és ennek utána az aszfalt burkolat építési munkálatait versenytárgyalás megtartásával biztosítsa és az e tekintetben szükséges intézkedéseket saját hatáskörében tegye meg.

Ami pediglen folyamodóknak a Batthyány-utca kocsiútjának aszfalt burkolattal az e czéla szükségéldő összeg nagyságára, egyrészt költségfedezet hiányában, de másrészt arra is, hogy városunk utcáinak általános burkolatozási munkálatainak eszközése során a házépéntár javára kétség-telenül kedvezőbb egységáruk éretnek el: ennél fogva a bizottsági közgyűlés ezen utca kocsiút-tesztének aszfalt burkolattal ellátását az idő szerint mellőzi, illetve el nem rendeli.

Ezen közgyűlési határozat 8 napon belül 15 napi közzemlére kiteendő és ennek eltelte után az ellene netalán beérkezendő felebbezésekkel együtt kormányhatósági megerősítés végett m. kir. Belsőügyminiszter urhoz felterjesztendő.

28. Szilágyi Sándor adóvégrehajtó kérelme részére a szervezeti szabályzatban megállapított adóvégrehajtói fizetés folyósítása iránt.

182/3506—1913. bkgy.

Határozal.

A közgyűlés a városi Tanács, a jog- és pénzügyi bizottság javaslatának elfogadásával a kérelem folytán Szilágyi Sándor napidíj mellett alkalmazott második mezősegi adóvégrehajtónak addig is, míg állása véglegesen szervezve lesz, az érvényben levő szervezeti szabályzat rendelkezten a mezősegi adóvégrehajtó részére megállapított összegű javadalmazást állapítja meg az 1913. évi január hó 1-től kezdődő hatályal, illetve elrendeli, hogy azon különbözet, mely ezen javadalmazás és nevezett napidíj illetménye között mutatkozik, részére folyósítsák.

29. Dr. Baesó Dezső és társai felebbezése a városi színház bérbeadására és átalakítási munkálatainak biztosítása tárgyában, illetve Bálint és Jámбор műépítésekkel kötött szerződésre vonatkozólag hozott 7300—1913. számú tanácsi határozat ellen.

183/9273—1913.

Határozal.

Miután a város színház bérbeadása és a színházi épület átalakítása tárgyában 85/6164—1913. bkgy. szám alatt hozott határozat a m. kir. Belsőügyminiszter urhoz felterjesztett közgyűlési alaphatározat jóváhagyása kérdésében a m. kir. Belsőügyminiszter ur a mai napon érkezett leiratában oly értelemben döntött, miszerint jóváhagyta ugyan a közgyűlési határozat ama részét, mellyel a színházi pályázat mellőzésével adottot bérbe, sőt elvben és általánosságban emez elhatározását is jóváhagyta a közgyűlésnek, hogy a színház átalakítsák és esetleg egy új színház építtessék, azonban a színház átalakításának és a nyári szinkór felépítésének folyamatba vételéhez, illetve a törvényhatósági bizottság ez irányban vállalt kötelezettségének megállapításához az építkezési tervek és költségvetés megállapítása nélkül a fedezet hiányában nem járul hozzá s e részben a közgyűlés határozatát nem hagyta jóvá, a közgyűlés előző jelzett határozat jóvá nem hagyott részével összefüggésben, a kormányhatósági jóváhagyással feltételeken megkötött szerződéseket hatálytalanoknak nyilvánítja s ebből kifolyólag a beadott felebbezést tárgyalannak tekinti.

Megbízta a városi Tanácsot, hogy a színház bérbeszerződése kérdésében Beóthy László szinzigatóval tárgyaljon s a tárgyalások eredményéről és újabb szerződési feltételekről mielőbb jelentse és a színház épület átalakítására és nyári szinkór építésére vonatkozó tervek és részletes költségvetés beterjesztéséről az építkezési költségek fedezetére vonatkozólag javaslatot tegyen.

30. Mandel Lípót felebbezése a Piaez-utca 26—28. számú bérházban birt egyik üzlethelyiségének albérlését jóvá nem hagyó tanácsi határozat ellen.

184—9277—1913. bkgy.

Határozal.

A közgyűlés a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság egyező javaslata elfogadásával Mandel Lípót helybéli czipőkereskedőnek a városi tulajdont képező Piaez-utca 26—28. sz. házában az építési tervekben 17—23. sz. jelzett s általa kivett üzlethelyiség közül egyik, a Piaez-utczára néző 23—b. sz. jelzett üzlethelyiségnek albérlhet adását jóvá nem hagyó 6452—1913. sz. tanácsi határozatot indokainál fogva helyben hagyja s a felebbezést elutasítja.

31. Ónody Gyöngyössy Zoltán felebbezése aknatisztító szerkezetének alkalmazása iránt tett ajánlatát elutasító 3616—1913. sz. tanácsi határozat ellen.

185—8076/1913. bkgy.

Határozal.

A közgyűlés a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottsággal egyező javaslatát elfogadja s a felebbezés elutasítása mellett a 3616—1912. számú tanácsi határozatot jóváhagyja.

32. Gutí Sarolta felebbezése kérelmét elutasító 5945—1912. sz. tanácsi határozat ellen.

169—8072/1913. bkgy.

Határozat.

Mint hogy a közigyűlés a 168—8356/1913. bkgy. sz. alatt hozott határozatával e tárgyban döntött, a vonatkozó iratokhoz csatoltatik a felebbezés.

33. Huszár Gyula segédszámítást szabadság és előleg iránt kérelme.

186/9246—1913. bkgy.

Határozat.

A közigyűlés a városi tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság véleményével egyező javaslatot elfogadja és Huszár Gyula segédszámítást részére b344-gése gyógyítására folyó évi május hó 2-ától e heti szabadságidőt és fizetése terhére 450 koronát engedélyez.

34. Szász Zsombor segédadókivető szabadság és előleg engedélyezése iránti kérelme.

187/9247—1913. bkgy.

Határozat.

A közigyűlés a városi Tanácsnak a jog- és pénzügyi bizottság javaslatával egyezőleg Szász Zsombor segédadókivetőnek betegsége gyógyítására folyó évi április 16-tól három havi szabadságot és 450 kor. fizetési előleget engedélyez.

35. Nyug- és kegydíjazási ügyek.

189/9283—1913.

Határozat.

A közigyűlés Simon József napidíjas irnokot 1624 korona 06 fillér nyugdíjilletményvel 1913 június 1-től nyugdíjazza.

36. Özvegyi segélykérelmek.

190/9281—1913. bkgy.

Határozat.

A közigyűlés Zombor Lajos sorompós özvegyének 300 korona özvegyi segélyt állapított meg.

188/8284—1913. bkgy.

Határozat.

A közigyűlés özv. Raics Gyulánának gyermekei nevelési járulékát 1914 április 2-áig meghosszabbítja.

37. Barta Gyula dr. orvostudori oklevele kihirdetése.

191/8120—1913. bkgy.

Dr. Barta Gyula orvostudori oklevele kihirdetik.

A tárgysorozat kimerítettvén, elnöklő főispán ur a törvényben gyökerező jogánál fogva Tyroler Oszkár ügyvédet tiszteletbeli alügyésszé nevezte ki

és a közigyűlés letárgyalta ügyeinek hitelesítésére 1913 május 26-ik napjának délutáni 3 óráját tűzvéni ki, a bizottsági tagoknak megköszönve a város ügyei iránt mutatott érdeklődésüket, a közigyűlést berekesztette.

Rendkívüli közigyűlés.

1913 május 31.

Sürgős ügyek letárgyalása végett városunk törvényhatósági bizottsága rendkívüli közigyűlést tartott május 31-én Domahidy Elemér főispán elnöklésével.

A rendkívüli közigyűlésen a következő tárgyak intézettek el.

Freund Jenő dr. biz. tag indítványt nyújtott be, kérvén, hogy a 2-ik pont alatt levő színház ügye vételessék első tárgyalu, mely elfogadtatott.

1. Belügyminiszteri leirat a városi színház bérbéradása tárgyában hozott közigyűlési határozatra vonatkozólag.

A közigyűlés a városi tanács javaslatát, hogy az ujonnan megkötött szerződést fogadja el, egy szó-többséggel elfogadta.

Igennel szavaztak: Balkányi Ede, dr. Balkányi Miklós, dr. Bárdos Géza, Berger Andor dr., Bruckner Ernő dr., Csanak János, Csanak József, Csurka István, Dávidházy Kálmán, Degenfeld József gróf, Dóczy Emil dr., Fleischmann Mór, Forrai Ernő, Fráter Imre dr., Freund Jenő dr., Hegedűs István, Hoffmann Sándor, Horváth János, Kardos László, Kemény Mór dr., Kemény Viktor dr., Kenézy Gyula dr., Kernhoffer József, Kondor Kálmán, Kontsek Géza, Kovács Aladár, Kovács József dr., Kovács Kálmán, Kőlesey Sándor dr., Mandel Zsigmond, Márk Endre, Mayer Jenő, Muraközy László, Nagy Jakab, Nagy Sándor, Nyiri Ernő dr., Petzkő Ernő dr., Poroszlav László, Publig Ernő, Révi Nándor dr., Rickl Antal, Roncsik Lajos, Rostás István, Sinka Sándor, Somossy László, Suhajda Béla, Szabó Elek, Szávay Gyula, Szent-Királyi Tivadár, Szilágyi Imre, Sz. Nagy Kálmán dr., Táfler Ignác, Than Gyula, Tóth István, Tóth Emil dr., Uhlarik Béla, Varga Károly, Vargha Elemér dr., Wilhelm Emil, Zádor Lajos, Zöld József.

Nem-mel szavaztak: Bacsó Dezső, dr. Bakóczy Gábor, ifj. Bozay Bál, Böszörményi Imre, Csikos Sándor dr., Csóka Sámuel, Cziffer Nándor, Deák István, Debreczeni Jenő, Dicsöfi József, Ekli József, Fejér Ferenc dr., Fisch Lajos, Gáll Ferenc, Haendel Vilmos dr., Harangi Sándor, Jánosi Zoltán, Jász Viktor dr., Jósá Vince, Juhász Ignác, Kánya Lajos, Kecskés István, Kelemen Gábor, Kertész Mihály, Kiss Gyula dr., Kiss Ignác, Kocsár Gábor dr., Komlóssy Imre dr., Konec Ákos, Kovács József, Kőrösi Kálmán dr., Lukács Béla dr., Márton Kálmán dr., Medgyaszay Miklós, Medgyessy Ferenc, Möricz Ferenc, Nagy Albert, Nagy Lajos, Nagy Pál, O. Végh János, Pethő István, Polgári József, Salánki Ferenc, Sarkadi Ferenc, ifj. Schvarz Vilmos, Sesztina Jenő, Szathmáry Ferenc, S. Szabó László dr., Szilágyi Bálint, Szöllös Dezső dr., Szücs Zoltán, Thieszen Arthur, Török Bálint, Tüdös János dr., Ujfaluassy József dr., Ungár Jenő, Ungváry József, Varjas Imre, Varjas János, Zelinger Ede.

A közigyűlés folytatását elnöklő főispán ur június 2., délután 3 órájára tűzte ki.

A városi politika feladatai.

(Város politikai tanulmány.)

Írta: dr. Tatay Zoltán, városi tb. alejgyőző.

Bevezetés.

Az emberiség által alkotott közületek legjelentékenyebb alakjai a Városok. Azon társadalmi kapcsolatok sorában, melyek a társadalomnak természetes képződményei, a város a legfejlettebb alakulat. Ha azon települési intézményeket tekintjük, melyek szerint az emberek maguknak lakóhelyet teremtettek, a város típus a legkételetesebb. Az emberi lakóhelyek eleinte teljesen szétszórtan, családonként keletkeztek: ez az ugynevezett yantai gazdaságok rendszere. Később az ember kifejlesztő társas hajlamának megfelelően falvak keletkeztek, végül midőn aránylag kis területen nagyszámú lakosság tömörült össze, a munkamegosztás elve érvényesült, ipar és kereskedelem fejlődött ki, előtűntek van a város típusa. A magán gazdaságok, falvak, városok a társadalomnak természetes képződményei. Ezekén kívül vannak a társadalomnak mesterséges képződményei is, u. m. az egyház, testületek, hivatalok stb.

Ezen társadalmi kapcsolatokat együttvéve alkotják a legmagasabb közületek: az államot.

Az ó-korban az állam és város fogalma még nem differenciálódott teljesen, így a görög városok valószínűleg városállamok voltak, hol az egész állami élet összpontosult.

A mai értelemben vett városok a középkor elején keletkeztek. A lakosság szaporodásának természetes következménye annak egyenlőtlen eloszlása és a városokba özőnlése, ennek oka eleinte a kormányzati és védelmi szempontokban keresendő, melyekhez később a gazdasági okok is járultak.

Ha a város szó etimologiai eredetét keressük, az a *vár* szóra vezethető vissza. A lakosság ugyanis előszeretettel oly helyeken telepedett le, ahol várak, erődítmények voltak, melyek a háborús időkben védelmet nyújtottak. Itt telepedtek le a kézművesek, iparosok, kereskedők, itt fejlődtek ki a vásárok, melyek a forgalom fellendülését jelentékenyen előmozdították. Az erős várfalakkal körülvett, nagy áruházzakkal, céhházakkal bíró városok a XII. században már sajtóságos jogi helyzettel bírnak. A XIII. században Olaszországban találjuk a leghatalmasabb városokat; Velence, Genua, Firenze, Bologna, Milano nagy kereskedelmük folytán kiváló jelentőségre emelkedtek. Így alakulnak ki a városok, mint a kereskedelem, ipar és forgalom gócpontjai. S minthogy a közlekedés legelőszőbb útja a vízi-ut, a városok nagy része tengerek, folyók partján keletkezett.

A szükségletek könnyebb kielégíthetése, a kényelmesebb életmód a lakoságnak mind nagyobb és nagyobb tömeget vonzza a városok felé. Az egyházi felsőségek a városokban székelnek. Templomok, isko-

lák keletkeznek. A szellemi élet kiválóságai ide tömörülnek.

Így alakulnak ki a városok, mint a kulturális élet, a tudományok, művészetek gócpontjai.

A fejedelmek bőkezűen pártfogolják a városokat, mert bennük egyfelől az elhatalmasodó urak ellen segítséget, másfelől fontos pénzforrást találnak. Hazánkban IV-ik Béla „a városok igazi státora”. A XII-ik század végén igazi városunk tulajdonképpen csak három van, u. m.: Szekesfehérvár, Esztergom és Pest. A tatárjárás után azonban országszerte városok keletkeznek vagy új telepítések, vagy a meglévő kiváltságolása, vagy egyes néposztályok odatesolása által. Ennek következménye az, hogy a városi lakosság jórésze idegen. Zsigmond korában már 30 szabad királyi város találik. Ekkor nyerne a városi polgárok testületileg nemességét s alkotják a negyedik rendet, a városi polgárság rendjét. A XVI-tól a XVIII-ik században a városok Európaszerte hanyatlásnak indulnak, ennek oka egyrészt az elnéptelenedésben, másrészt az élelmezés és ellátás nehézségében keresendő.

A mai, modern értelemben vett városok a legújabb kor képződményei. Az ipar és kereskedelem, továbbá a közlekedési eszközök fejlődése emelte a városokat azon jelentőségre, mellyel azok ma az államban bírnak. A városok — élükön a fővárossal — viszik a vezető szerepet az államban gazdasági és kulturális téren egyaránt. A politikai és társadalmi eszmék a városi élet fergatagában születnek, az ezerelele találmányok, a tudományok és művészetek produktumai a városok mozgalmas világában veszik eredetüket. A gyárak kéményei jórészt a városok határában füstölnek, itt készülnek a lakosság részére az iparcikkek legkülönbözőbb fajtai. Ezzel szemben a vidék az őstermelés funkcióját teljesíti: a városoktól nyeri a kultúra és az ipar termékeit, viszont nyújtja az ipartermékek előállításához szükséges nyersanyagot. A vidék és a városok egymáshoz való viszonyát ez a kölcsönhatás és harmónia jellemzi.

A városok nagy jelentőségét mutatja, hogy pl. hazánkban a városok lakossága $\frac{1}{3}$ részét teszi az ország összes lakosságának, s az állami egyenes adóknak több, mint $\frac{1}{3}$ részét szolgáltatják a városok. A lakoságnak városokba özőnlését mutatja, hogy pl. a Német-birodalomban 1871-ben a népességnek 36%-a lakott városokban, 1890-ben pedig már 47%, Franciaországban 1846-ban a népességnek 24,4%-a, 1896-ban pedig 37,4%.

A lakoságnak városokban felhalmozódása ugy a társadalom szervezetére, mint az egyénekre nézve jótékony hatással van. Más a falusi és más a városi ember típusa. Foglalkozás, gondolkodásmód, életfelfogás, szokások stb. tekintetében lényeges eltérés van közöttük. Mint Spenczer mondja: a vidék a tekintély uralmának hazája, a város az egyenlőség otthona.

A középkori város és a modern város közt lényeg-

ges eltéréseket találunk. Ott kizárólag az épületek szép kivételére, a stílszerűsége, összhangra törekedtek, itt a rideg célszerűség az irányadó. A szép paloták helyét bérkaszárnnyal foglalják el, s a főtekerkés a térnek minél gazdaságosabb és célszerűbb kihasználása és értékesítése.

A mai város az iparnak, kereskedelemnek székhelye, hol a munka-megosztás a legteljesebb mértékben érvényesül, élelmészeti tekintetben a vidékre szorult s rendszeren egy-egy vidéknek gazdasági és szellemi középpontja. Ami a város egy vidékre nézve, az a főváros (metropolis) az egész országra nézve. Hazánk városainak jórésében a gazdálkodás még mindig háttérbe szorítja az ipart és kereskedelmet, ezért ezen vidéki városaink mintegy átmeneti alakot mutatnak a falu és a tulajdonképeni városok között. A mai modern város lakosainak mindennemű gazdasági és kulturális igényeit kielégíti, részükre kényelmes és kellemes lakóhelyet s megfelelő megélhetést biztosít, továbbá oly intézményekkel rendelkezik, melyeket a vidék nyújtani nem képes.

A XX. század modern városa szép középületekkel és bérházakkal szegélyezett, kitűnően burkolt és fásított, nyílegyenes utcákból és terekből áll, ez utóbbiak bokrokkal, virágokkal vannak beültetve, padokkal ellátva és a városi élet zajában pihenő helyül szolgálnak. Az utcák és terek csatornával, vízvezetékekkel, gáz- és villanyvilágítással vannak ellátva. A forgalmat helyivasut gyorsan és olcsón bonyolítja le. A közegészségügyi, köztisztasági és közlelmészeti ügy megfelelő, arra hivatott intézmények és szervek által kezeltetik. A közművelődés ügyét a mindenfajta iskolák, muzeumok, képtárak, színházak, kulturális egyesületek szolgálják. A fejlett építési technika igyekszik lehető jutányos árért a legnagyobb célszerűséggel, csinnal, a higiénia és esztetika elveinek szem előtt tartásával építeni. A lakásépítési technika összes vívmányaival felszerelt lakás a jobb módú lakosság lakásszükségleteit elégíti ki, míg a kertvárosok, kislakások, munkáslakások, népszállók az egyszerűbb, szegényebb osztályt juttatják egészséges, jó lakáshoz. A közjótékonyági, népjóléti, munkás- és gyermekvédelmi intézmények egész sora fontos szociálpolitikai missziót teljesít. A városok, — mint olyanok, — számos közhatalny üzemet kezelnek. Ezzel egyfelől a közérdeket a magánvállalkozás tulkapasaitól megvédik, másfelől ezáltal tetemes jövedelemhez jutván, a város pénzügyi viszonyai jótékonyan befolyásolhatnák.

Ezen sokágy tevékenység nagy körültekintést és tudást igényel s egy új tudománynak, a *várospolitikának* alkatelemeit adja.

A várospolitika tehát az a tudomány, mely a városigazgatás szervezése, a helyes városépítés, a városok háztartása, a városi szociálpolitikai intézmények létesítésének, továbbá a városi közművek és üzemek létesítésének, kezelésének elveit adja elő.

A várospolitika, mint tudomány szorosan meg-

különböztetendő a várospolitikától, mint városi élet gyakorlati alakításától. A gyakorlati várospolitika ugyanis maga az alkotó tevékenység a városi dolgokban, a várospolitika, mint tudomány pedig azon elvek foglalata, melyek ezen alkotó tevékenységet irányítják.

A várospolitikának, mint tudománynak segéd-tudományai: az állam- és közgazdagságtan, közigazgatási és pénzügyi jog, társadalom-gazdaságtan és pénzügytan, mérnöki tudomány, sociologia, egészségtan, vegytan, üzemtan stb.

A várospolitika főbb elveit a következő fejezetekben ismertetjük:

- I. A városigazgatás szervezési politikája.
- II. Városépítési politika.
- III. A városok pénzügyi politikája.
- IV. A városok szociálpolitikai feladatai.
- V. Városi közművek és üzemek.
 1. Szennyvíz elvezetés.
 2. Vizellátás.
 3. Burkolás.
 4. Világítás.
 5. Közlekedés.
 6. Köztisztaság.
 7. Közlelmészet.
- VI. A városi üzemek vállalati és házi kezelése.

Rozsnyó-fürdő.

Magyarország gazdag gyógyító helyekben, fürdőkben, melyeknek forrásai, vizei vetekednek a külföldével és ezeknek dacára a magyar valószínűságon túdul a külföldre. Azt tartja, hogy a külföldi fürdők olcsóbbak. Általánosságban azonban ezt sem lehet mondani. Nagyon természetes, hogy a világfürdők drágábbak, mert ott nem annyira a szegény emberek fordulnak meg, mint a gazdagok és azok, akik divatból vagy fényelgésből hagyják oda családi otthonukat. Ellenben az a testi vagy szellemi munka után pihenni és üdülni akar, aki nem szereti a világfürdők vásári zaját, öltözködő, hivalkodó publikumát, az bizonyára talál hazánkban elég olyan fürdőt, nyaralótelepet és egészséget visszaadó, idegeket erősítő gyógyhelyet, amely nem sokkal kerül többe, mint az itthoni élet mindennapi kiadása. Az ilyen helyeken a gyógyító eszközök mellett szórakozásra is találunk, legálább is annyi felére, amennyi a munkában elfáradt embernek üdülnés szempontjából szüksége van. Az agyával dolgozó embernek lombos vagy fenyves erdő, nyugalom és esőnd kell idegei megerősítésére, kedélyének felfrissítésére és ha az ilyen helyen gyógyforrást vagy hidegviz kurát talál, testben, lélekben megerősödve ilmet ismét irásztalához.

Egy ilyen kedves helyre hívja fel figyelmünket Rozsnyó-fürdő igazgatósága, mely felhívást szivesen közöljük a következőkben:

Az organizmust megkoptató, idegfárasztó munka

után szüksége van önnek vasra és pár heti nyugalomra, üdülésre.

Vas és nyugalom: ez a modern, ideges tisztviselőember két hatalmas orvossága, ez a két csodaszer erősíti meg az emberi szervezetet, edzi meg a lázas munkában elernyed idegeket, ad tiszta, egészséges vért. És vér az élet!...

E két kincset együtt kevés helyen találja meg s ha megtalálja, rendszerint nem bírja megfizetni.

Mi mindkettőt olcsón nyújtjuk önnek!

Kérje prospektusunkat vagy költségvetést és meggyőződik arról, hogy Rozsnyó-fürdő a tisztviselők és hivatalnokok ideális gyógy-, üdülő- és nyaralótelepe, ahol edző, üdítő az alhavas levegő, poétikus a nyugalom s dusan vasas, csodásan vértképző a források vize.

Szobáink tiszták, kellemesek s teljesen modernül burtozottak. Szobaárak 1 korona 60 filléren kezdődnek.

Konyhánk elsőrangú s a heti pensio (reggeli, ebéd és vacsora) 24 korona.

Diszes park, kényelmes erdei sétányok, egyszerű kirándulóhelyek teszik fürdőnket kedvesé.

Ez az a fürdő, melyre önnek szüksége van. Olcsó árakkal, figyelemmel és kitünő szórakozásokkal várja önt

Rozsnyó-fürdő Igazgatósága.

Lapunk szerkesztősége szívesen ad bővebb felvilágosítást mindazon tisztviselő uraknak, akik szabadságidejüket Rozsnyó-fürdőn akarják eltölteni.

Hírek.

— **Kinevezés.** Domahidy Elemér főispán, Szabó Elek első aljegyzőt tb. tanácsnokká nevezte ki. A tehetséges és szorgalmas tisztviselőkartársunkat ezen kitüntetés alkalmából, melyre buzgó munkálkodásával rászolgált, barátságos érzéssel üdvözljük.

— **Lemondás.** Nagy József főszámvevő állásáról, melyet bizonyos feltételek mellett vállalt el, lemondott és visszamegy az állam kötelekébe. Távozási alkalmából szívünkől kívánjuk, hogy egészségét teljesen visszanyerve, még hosszú ideig szolgálhassa tehetségével és egyenes jellemével a közügyeket.

Fenyéri Zádor Lajos.

Lapunk zárta-
kor vesszük a lesújtó hírt, hogy Fenyéri Zádor Lajos kir. tanácsos, a Debreczeni Első Takarékpénztár igazgatósági tagja, városi bizottsági tag f. hó 3-án reggel váratlanul elhunyt Budapesten. Áldás emlékeztére.

— **Elutasított kérelem.** A debreczeni tisztviselőtelep folyamodott a városhoz, hogy az ott levő méhészeti telepet engedje át neki, mivel a méhész-

egylet ott nem folytat üzemét. A városi Tanács fel is szólította a méhészeti telepet, hogy nyilatkozzék, akár-e ott méhészettel berendezni, mert az esetre, ha ezt július 1-éig nem tenné, a telepet visszaveszi, egyben azonban azt is kimondotta, hogy azt a tisztviselő-telepnek nem engedi át.

— **A kulturpalota segélye.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a debreczeni kulturpalotára adott 100,000 korona államsegélynek 10,000 koronát kitevő nyolcadik részletét a város részére kiutalta.

— **Jóváhagyás.** A belügyminiszterium Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságának ama határozatát, mellyel kimondta, hogy a debreczeni főiskolát az egyetem felállításá után is segélyezi évi 70,000 koronával, jóváhagyta.

— **Engedély nélkül tilos a fegyverviselés.** Rostás István rendőrfőkapitánya a következő hirdetést tette közzé: Értesitem a város közönségét, hogy Debreczen sz. kir. város területére a fegyverviselés korlátozása tárgyában helyhatósági szabályrendelet alkotott, melynek értelmében folyó évi június hó 10-től kezdődőleg a város területén bármilyen alaku vagy szerkezetű lős- és botfegyvert és törősbót után, nyilvános helyen csak az hordhat magánál, aki erre nézve a rendőrségtől engedélyt kapott. A fegyverviselési engedélyt a rendőrség Szent-Anna-utca 9. sz. alatt levő épülete, I. emelet, 17. sz. szobájában díjtalanul állíttatnak ki. A fegyverviselésre, illetve hordozására nyert engedélyt a tulajdonos, ha fegyverrel jár, mindig magánál tartani és a rendőrközegek felhívására felmutatni tartozik. Aki június hó 10-ike után rendőri engedély nélkül lőfegyvert, botfegyvert, törősbót visel vagy tart magánál, kihágást követ el és a rendőri büntető bíróság által a fegyver elkobzásán felül 5 napig terjedhető elzárással és 100 koronáig terjedhető pénzbírsággal fog büntettetni.

— **Hivatalos értesítés.** Az 1897. évi XXXIII. t.-c., illetőleg az ennek végrehajtása tárgyában 1898. évi szeptember 1-ső napján 3300. I. M. E. sz. alatt kelt miniszteri rendelet alapján értesítettik Debreczen sz. kir. város lakossága, hogy az összeíró bizottság által az esküdtképes egyének 1914. évre szóló alapajlástroma összeállíttatván, az a fent hivatolt törvényes rendelkezések értelmében a város székházánál — a városi kiadóhivatalban (I. em. 26. sz.) — 1913. évi június 1-től kezdve 15 napon át közzemlére kitétetik, ahol az a hivatalos órák alatt megtekinthető. A fent említett törvényes rendelkezések értelmében akár alkalmas egyének kihagyása, akár nem alkalmasak bejegyzése miatt a 15 nap alatt bárki felszólalhat s a felszólalásokra, melyek a fent említett helyen szintén közzemlére tételnek ki, további 8 nap alatt bárki észrevételeket tehet. A felszólalásokat és az észrevételeket az összeíró-bizottság elnöknél kell írásban benyújtani, vagy szóval előterjeszteni. Kelt Debreczen, 1913. évi június 24-én. Kovács József s. k., polgármester, az összeíró-bizottság elnöke.

9448—1913.

Hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város házépéztárának és a házépéztár által kezelt alapoknak 1912. évi zárószámadása egybeállítván, az 1886: XXI. t.-c. 17. §-a rendelkezéséhez képest a számvevői hivatalnál a folyó évi május hó 29-ik napjától kezdődőleg 15 napi közszemlére kitetett.

Erről a város adózó lakossága azzal értesítettik, hogy a zárszámadás az említett helyen, a hivatalos órák alatt megtekinthető, s arra a hivalkozott törvényszakas szerint észrevételek tehetők és azok a folyó évi június hóban tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlést megelőzőleg 5 nappal a városi Tanácshoz beadhatók.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1913. évi május hó 29-én tartott üléséből.

A városi tanács.

ad 5058—1913.

Árlejtés.

Debreczen sz. kir. város által a pallagi III-ik tagbirtokon ez idő szerint Rosenfeld Jakab által hasznabérelt földön emelendő 2 darab dohány szárító szín munkálatainak biztosítására zárt ajánlati versenyt hirdet.

Az építkezéshez szükséges keményfa oszlopokat a város helyszínen rendelkezésre bocsátja. A 2 darab szárító szín folyó évi július 30-ra teljesen befejezve átadandó.

Ajánlat csakis a Debreczen sz. kir. város által kiadott ajánlati és költségvetési űrlapokon tehető, melyek a városi mérnöki hivatalban (Simonffy-u. 2/b) 50 fillérért megszerezhetők.

Ugyancsak a mérnöki hivatalban a terv, általános és részletes feltételek naponta 8—1-ig megtekinthetők.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat a pallagi dohányszin építési munkájára felirással el látva Debreczen sz. kir. városi mérnöki hivatal iktatójába 1913. évi június hó 7. napjának déli 10 óráig adhatók be s ugyanazon nap délelőtt a Városház könyvtár helyiségében nyilvánosan bontatnak fel. Később érkezett vagy a feltételeknek (s ezen hirdetésnek) meg nem felelő távirati és utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlat beadása előtt tartoznak ajánlattevők az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt a város házépéztárába letenni s erről szóló elismervényt az ajánlathoz csatolni.

Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig maradnak kötelezettségben.

A város fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más uton biztosíthassa.

Kelt Debreczen, 1913 május hó 29-én.

Városi tanács.**Árverési hirdetmény.**

8399—1913.

A város tulajdonát képező epreskerti kocsma 1914. évi január hó 1-től 1916. évi december hó 31-ig hasznabérbe adása elrendeltetvén, s ezen árverésre határnapul **1913. évi június hó 6. napjának délelőtt 10 órája** a városháza nagytermében tüzetik ki, mely árverésre az árverelni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az árverési feltételek előzetesen a városi számvevőségénel a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Debreczen, szab. kir. város Tanácsának 1913. évi május hó 13. napján tartott üléséből.

A városi tanács.**Árlejtési hirdetmény.**

Debreczen sz. kir. város közönsége a téglagyár telepen építendő lakóház munkálatainak biztosítására zárt ajánlati versenyt hirdet: a föld-, kőműves-és elhelyező-, ács-, bádgos-, asztalos-, lakatos-, mázó-, üveges munkákra.

Ajánlat tehető minden munkára együttesen vagy munkanemenként külön-külön annak figyelembe vételével, hogy a szükséges téglá és cserép anyagot a téglagyár adja vállalkozó rendelkezésére, de csakis a Debreczen sz. kir. város által kiadott ajánlati és költségvetési űrlapokon, melyek a városi mérnöki hivatalban Simonffy-u. 2—b. munkanemenként 20 fillérért megszerezhetők.

Ugyancsak a mérnöki hivatalban a terv, általános és részletes feltételek naponta 8—1 óráig megtekinthetők.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat a téglagyári lakóház munkájára“ felirással el látva Debreczen sz. kir. város polgármesteri hivatalában **1913. évi június hó 7. napja déli 10 óráig** adhatók be s ugyanezen nap délelőtt $\frac{1}{2}$ óraker nyilvánosan bontatnak fel.

Később érkezett, vagy a feltételeknek és ezen hirdetésnek meg nem felelő távirati és utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlat beadása előtt tartoznak ajánlattevők az ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatpénzt a város házépéztárába letenni s erről szóló elismervényt az ajánlathoz csatolni.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig maradnak kötelezettségben.

A város fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más uton biztosíthassa.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1913. évi május hó 19-én tartott üléséből.

A városi Tanács.